

■ БУХГАЛТЕРІЯ: ■ ■ БЮДЖЕТ ■

№ 33 (469)

серпень 2023 року

**ПЕРЕМОГА
ЗА НАМИ!
ВСЕ БУДЕ
УКРАЇНА!**

Код передплатника для консультацій у вересні 2023 року – 1845

СТРІЧКА НОВИН ..... 3**ДОКУМЕНТИ ТА КОМЕНТАРИ***Нормативно-правові акти***Держслужба***Людмила Линник***Зміни в порядку присвоєння чергових рангів держслужби: що підготував Кабмін?** 5

Роз'яснення НАДС від 22.08.2023 № 170-р/з

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК**Заклади освіти***Альона Кісельова***Повернення кредиторської заборгованості по батьківській платі: бути чи не бути?** 9

Внесені батьками наперед кошти — це кредиторська заборгованість за доходами спецфонду. Як повернути таку заборгованість батькам?

Запаси*Алла Головка***Обмінюємо лампи розжарювання на LED-лампи: що в обліку?** 15

Заклад освіти отримав від АТ «Укрпошта» 15 LED-ламп (відповідно, 15 ламп розжарювання передано для утилізації). Як відобразити такі операції в обліку?

Договірні відносини*Людмила Линник***У контрагента «повертається» ПДВ: що з договором про закупівлю?** 17

З 1 серпня 2023 року постачальник знову є платником ПДВ зі ставкою 20%. Як правильно внести зміни до договору?

Ремонти*Альона Кісельова***Поклеїли шпалери: що в обліку?** 19

Було вирішено замінити у приміщенні закладу старі шпалери на нові. Для цього за рахунок кошторисних призначень загального фонду місцевого бюджету придбаються будівельні матеріали: шпалери, клей та пензлі. Роботи виконуються власними силами. Якими документами і бухгалтерськими проведеннями це оформити?

Запаси*Алла Головка***Поточний ремонт власними силами: як відобразити в обліку списання фарби?** 21

Установа проводить поточний ремонт приміщень власними силами. До переліку запланованих робіт входить фарбування підлоги, труб опалення та радіаторів. Підкажіть, як правильно списати фарбу?

Заклади освіти*Олена Макарук***Завідувач лабораторії фахового коледжу: можливий обсяг навчального навантаження?** 24

Завідувач лабораторії фахового коледжу працює на 0,5 ставки. Чи може він мати педагогічне навантаження обсягом 720 годин?

Заклади освіти*Олена Макарук***Вчитель початкових класів + вчитель старших класів: як встановити доплату за сертифікацію** 24

Чи встановлювати доплату за сертифікацію до годин навантаження в старшій школі?

Оплата праці*Алла Головка***Доплата за військовий облік: особливості встановлення** 25

Чи можна встановити доплату за ведення військового обліку, якщо працівник вже має надбавку за складність та напруженість в роботі?

Лікарняні*Людмила Балла***Місяць не відпрацьовано з поважних причин, але в ньому нараховано премію: чи включати до розрахунку лікарняних?** 27

Тимчасова непрацездатність настала в серпні 2023 року. Працівник у розрахунковому періоді хворів:

- варіант 1 — з 01.12.2022 по 31.12.2022;
- варіант 2 — з 01.12.2022 по 30.12.2022.

Однак у цьому місяці йому нараховано премію за результатами роботи за рік. Чи включати до розрахунку лікарняних грудень 2022 року та нараховану в ньому річну премію?

(Листи ПФУ від 21.03.2023 № 10344-8077/У-03/8-2800/23 та від 10.03.2023 № 2800-030401-8/12272)

ПЕРЕДПЛАТНИКА для консультацій
У ВЕРЕСНІ 2023 РОКУ**1845**Головний редактор
Вітковська О. М.Засновник і видавець газети
ТОВ «Видавнича група «АС»Редакція:
а/с 110, м. Київ, 03186
тел.: +38 (067) 574-60-03Електронна пошта:
bb@ibuhgalter.net
сайт: www.ibuhgalter.netЕлектронна версія:
www.ibuhgalter.netВідділ передплати:
тел. 0 800 300 395Реєстраційне свідоцтво:
КВ №20040-9840Р від 01.07.2013 р.Передплатний індекс:
українська мова **68905**

Ціна договірна

Періодичність виходу: 4 рази на місяць

© ТОВ «Видавнича група «АС»

Повне або часткове
відтворення авторських матеріалів,
розміщених у газеті
«Бухгалтерія: бюджет», допускається
тільки з письмового дозволу
ТОВ «Видавнича група «АС»

СТРОКИ ЗВІТУВАННЯ ПРО ВІДРЯДЖЕННЯ: ПОВЕРТАЄМОСЯ ДО СТАРИХ ПРАВИЛ

В газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 30/2023, с. 8 ми коментували зміни до Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI (далі — ПКУ), які набрали чинності **01.08.2023**.

Зокрема, було змінено абз. 17 п.п. «а» п.п. 170.9.1 ПКУ.

ЦИТАТА. «Суми та склад витрат на відрядження, **порядок звітування про використання коштів, виданих на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів, визначаються Кабінетом Міністрів України.** Сума добових для таких категорій фізичних осіб не може перевищувати суму, встановлену цим підпунктом».

(оновлений абз. 17 п.п. «а» п.п. 170.9.1 ПКУ)

Документом Кабміну, яким визначено «відрядні» питання, є постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» від 02.02.2011 № 98 (далі — постанова № 98). І щодо звітування в ній на той момент було сказано **тільки це**: залишок коштів понад суму, витрачену згідно зі Звітом про використання коштів, виданих на відрядження або підзвіт, підлягає поверненню працівником на відповідний рахунок підприємства, установи, організації, що їх видали (у разі відрядження за кордон — у грошових одиницях, в яких було видано аванс), **у встановленому законодавством порядку**.

Що то за «законодавство», на той момент не було цілком зрозуміло, але все вказувало на те, що ми **повертаємося до старих правил звітування**. Власне, так і сталося. Отже, постановою КМУ від 25.08.2023 № 913 внесено такі зміни до постанови № 98.

1. Строки. Пункт 5 постанови № 98 доповнено абзацами такого змісту:

«Звіт про використання коштів, виданих на відрядження, разом із підтвердними документами працівник зобов'язаний подати **до закінчення п'ятого банківсько-**

го дня, що настає за днем прибуття до місця постійної роботи. У зазначений строк також повертається сума надміру витрачених коштів.

У разі коли відряджений працівник отримав аванс на службове відрядження **готівкою**, він подає звіт про використання коштів, виданих на відрядження, і повертає суму надміру витрачених коштів **до закінчення третього банківського дня**, що настає за днем прибуття до місця постійної роботи.

У разі коли під час службового відрядження відряджений працівник застосував платіжні картки для проведення розрахунків у безготівковій формі, керівник підприємства, установи чи організації за наявності поважних причин може **продовжити** строк подання звіту про використання коштів, виданих на відрядження, **до 20 банківських днів**».

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Це ті строки звітування, які містить Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом МФУ від 13.03.1998 № 59 (далі — Інструкція № 59). Отже, строки звітування, які встановлені в ПКУ з 01.04.2023, бюджетники **не застосовують!** Вони, як і раніше, керуються в цьому питанні постановою № 98 та Інструкцією № 59.

2. Документи. Щодо підтвердних документів також є зміни.

По-перше, уточнено, що витрати відшкодовуються за наявності підтвердних документів, **поданих у паперовій або електронній формі** (абз. 1 п. 7 постанови № 98).

По-друге, уточнено, що відшкодовуються витрати на оплату вартості страхового поліса життя або здоров'я відрядженого працівника або його цивільної відповідальності (в разі використання транспортного засобу) **за наявності підтверджувальних документів** (раніше — оригіналу такого поліса з відміткою) про сплату страхового платежу, якщо згідно із законами держави, до якої відряджається працівник, або держав, територією яких здійснюється транзитний рух до зазначеної держави, необхідно здійснити таке страхування. Аналогічні зміни внесено й до абз. 1 п. 8 постанови № 98.

Постанова № 913 набирала чинності з дня її офіційного опублікування — **29.08.2023**.

ЗМІНИ ДО ПОРЯДКУ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Наказом МФУ від 27.07.2023 № 409 внесено зміни до Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженого наказом МФУ від 23.08.2012 № 938.

1. Новим абз. 4 п. 2.1 гл. 2 Порядку № 938 встановлено, що внесення змін до рішення відповідної ради про місцевий бюджет здійснюється **на підставі рішення відповідної ради**. Ухвалення рішення про внесення змін до рішення відповідної ради про місцевий бюджет можливе у випадках та порядку, встановлених Бюджетним кодексом України,

а також у разі внесення змін до закону про Державний бюджет України. Але тут новацій немає — раніше аналогічна норма містилася в абз. 1 п. 6.1 гл. 6 Порядку № 938.

2. Уточнено, що в разі застосування системи Казначейства між органами Казначейства та місцевими фінансовими органами, розпорядниками бюджетних коштів (одержувачами бюджетних коштів) здійснюється обмін документами в електронній формі, в тому числі електронними документами (абз. 2 п. 2.4 гл. 2 Порядку № 938).

Якщо неможливо передавати документи в електронному вигляді до системи Казначейства з технічних причин або в інших випадках, визначених законодавством, то до органу Казначейства подають документи **в паперовій формі** (раніше — паперових або електронних формах).

3. Назву глави 5 Порядку № 938 перейменовано в таку: **«Порядок затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання місцевих бюджетів, та здійснення операцій з їх обліку»**.

Водночас новим п. 5.1 гл. 5 Порядку № 938 визначено таке.

Місцевий бюджет виконується за розписом, який затверджується керівником місцевого фінансового органу не пізніше ніж через 30 днів після затвердження місцевого бюджету.

Розпис місцевих бюджетів включає: річний розпис доходів загального і спеціального фондів місцевих бюджетів та помісячний розпис доходів загального фонду місцевих бюджетів; річний розпис фінансування загального і спеціального фондів місцевих бюджетів за типом боргового зобов'язання та помісячний розпис фінансування загального фонду місцевих бюджетів за типом боргового зобов'язання; річний розпис асигнувань загального і спеціального фондів місцевих бюджетів (за винятком надання кредитів з місцевих бюджетів) та помісячний розпис асигнувань загального фонду місцевих бюджетів (за винятком надання кредитів з бюджету); річний розпис повернення кредитів до місцевих бюджетів та надання кредитів з місцевих бюджетів, помісячний розпис повернення кредитів до загального фонду місцевих бюджетів та помісячний розпис надання кредитів із загального фонду місцевих бюджетів; річний розпис витрат спеціального фонду місцевих бюджетів з розподілом за видами надходжень; помісячний розпис спеціального фонду місцевих бюджетів (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків), які складаються за формами згідно з додатками 1, 2 до цього Порядку.

Місцеві фінансові органи надсилають затверджений Розпис місцевих бюджетів в електронній формі відповід-

ним органам Казначейства не пізніше п'ятого робочого дня, що настає за днем його затвердження.

У разі якщо Розпис місцевого бюджету не відповідає встановленим бюджетним призначенням, орган Казначейства повертає його місцевому фінансовому органу на доопрацювання із супровідним листом, який містить обґрунтування причини повернення.

Уточнено також, що місцеві фінансові органи протягом трьох робочих днів **із дня затвердження розпису** доводять до головних розпорядників витяги із затвердженого розпису місцевих бюджетів (п. 5.2 гл. 5 Порядку № 938).

4. Назву глави 6 Порядку № 938 перейменовано в таку: **«Оформлення змін, що виникають у процесі виконання місцевих бюджетів, та здійснення операцій з їх обліку»**. Тут також є певні перестановки абзаців та норм, що не впливають на раніше встановлений порядок. Але є й така: місцеві фінансові органи складають та надають органам Казначейства довідки про зміни до річного розпису місцевих бюджетів, помісячного розпису доходів загального фонду місцевих бюджетів, помісячного розпису фінансування загального фонду місцевих бюджетів за типом боргового зобов'язання, помісячного розпису асигнувань загального фонду місцевих бюджетів (за винятком надання кредитів з бюджету), помісячного розпису спеціального фонду місцевих бюджетів (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків), помісячного розпису повернення кредитів до загального фонду місцевих бюджетів та помісячного розпису надання кредитів із загального фонду місцевих бюджетів, **складені за формами, наведеними в додатках 3–9 до цього Порядку**, і повідомляють головних розпорядників про внесені зміни у вигляді відповідних довідок. При цьому **наказом № 409 затверджено** форми таких документів (нові *додатки 3–9 до Порядку № 938*).

5. Викладено в новій редакції 1, 13 до Порядку № 938.

Наказ № 409 набирає чинності з дня його офіційного опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

ЧЕРГОВЕ ВІДНЕСЕННЯ ПОСАД В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ДО ВІДПОВІДНИХ КАТЕГОРІЙ

Розпорядженням КМУ від 15.08.2023 № 714-р унормовано питання віднесення деяких посад у виконавчих органах сільських, селищних рад до відповідних категорій посад в органах місцевого самоврядування. Тим самим усунуто розбіжності з «оплатною» постановою КМУ «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» від 09.03.2006 № 268.

Так, до **шостої** категорії посад в органах місцевого самоврядування віднесено посади:

- заступника керівника департаменту виконавчого комітету, іншого виконавчого органу селищних, сільських рад;

- керівника сектору у складі департаменту, управління, відділу, іншого структурного підрозділу виконавчого комітету селищних, сільських рад;

- керівника сектору у складі відділу департаменту, управління, іншого структурного підрозділу виконавчого комітету селищних, сільських рад;

- керівника сектору у складі відділу виконавчого органу (крім виконавчого комітету) селищних, сільських рад.

Розпорядження № 714-р набуло чинності **15.08.2023**. Отже, з цієї дати щодо осіб, які обіймають відповідні посади, необхідно внести зміни у відповідні кадрові документи та присвоїти відповідний ранг (якщо, звичайно, особі раніше не присвоєно більш високий ранг).

ПРОЄКТ «СПЕЦІАЛІСТ ІЗ БЕЗПЕКИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ» ЗАКРІПЛЕНО НА НОРМАТИВНОМУ РІВНІ

Нагадаємо, що в умовах воєнного стану ще в 2022 році виникла ідея проєкту «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі», що реалізується МВС спільно з Нацполіцією, ДСНС за участі МОН, Освітнього омбудсмена у партнерстві з Всеукраїнською Асоціацією об'єднаних територіальних громад, Асоціацією міст України, громадською організацією «Безпечний освітній простір» та за підтримки UNICEF Ukraine, до участі в якому було запрошено територіальні громади. І, за інформацією МВС, 69 громад скористалися такою можливістю. Детальніше про це див. газету «Місцева рада», № 4/2023, с. 8.

Напевне, зважаючи на тривалий характер воєнного стану та актуальність питання безпеки в освітньому середовищі, воно знайшло своє відображення в постанові КМУ «Про реалізацію експериментального проєкту "Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі"» від 15.08.2023 № 867. Тож тепер це не просто ініціативна співпраця, а проєкт, що реалізовується державою до 31.05.2024.

Загалом суть і цілі проєкту лишаються тими самими — забезпечення безпеки в освітньому середовищі, зо-

крема запобігання, раннє виявлення, припинення та усунення можливих негативних явищ шляхом запровадження та організації діяльності спеціаліста із безпеки в освітньому середовищі.

З Порядку реалізації проєкту, затвердженого постановою КМУ від 15.08.2023 № 867, як і раніше, не зрозуміло, що це має бути за спеціаліст. Точніше, вимоги до особи, що обійматиме таку посаду є, але чіткого визначення її статусу немає. Раніше проєкт визначав, що спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі — це посадова особа виконавчого органу сільської, селищної, міської, обласної ради.

З огляду на те, що Порядком реалізації проєкту передбачено призначення такої особи конкурсною комісією та її підпорядкування відповідному сільському, селищному, міському голові, то це буде посадова особа ОМС, за яким будуть закріплені відповідні заклади освіти.

Постанова № 867 набирала чинності **18.08.2023**. Тож будемо дізнаватись подробиці і обов'язково розповімо вам.

 Держслужба

ЗМІНИ В ПОРЯДКУ ПРИСВОЄННЯ ЧЕРГОВИХ РАНГІВ ДЕРЖСЛУЖБИ: ЩО ПІДГОТУВАВ КАБМІН?

Людмила Линник,

юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до постанови КМУ «Про внесення змін до Порядку присвоєння рангів державних службовців» від 19.08.2023 № 877)

Постанова, що коментується, набрала чинності **22.08.2023**, і, забігаючи наперед, мусимо визнати, що службам персоналу доведеться провести чималу роботу, переглянувши особові справи держслужбовців з метою присвоєння чергових рангів особам, які **повернулись на держслужбу після звільнення в цьому чи іншому органі**. До речі, НАДС вже підготувало *Роз'яснення від 22.08.2023 № 170-р/з* щодо застосування змін (див на с. 8).

На змінах, внесених до п. 8 Порядку № 306¹, зупинятися не будемо, вони носять виключно коректурний характер (додано двокрапку між переліком особливостей присвоєння чергового рангу при призначенні дежслужбовця на вищу посаду, самі ж особливості не змінились).

Натомість п. 9 Порядку № 306, який коментованою постановою викладено в новій редакції, розглянемо детальніше.

Присвоєння рангів Тут декілька змін.

1. Уточнення. Відповідно до ч. 6 ст. 39 Закону про держслужбу² черговий ранг у межах відповідної категорії посад присвоюється держслужбовцю **через кожні три роки** з урахуванням результатів оцінювання його службової діяльності.

Механізм присвоєння держслужбовцям рангів під час прийняття на держслужбу та її проходження визначено *Порядком № 306*. А цей документ, своєю чергою, такої норми, яка є в ч. 6 ст. 39 Закону про держслужбу, не містив. Тож тепер в оновленому абз. 1 п. 9 Порядку № 306 з'явилась аналогічна.

¹ Порядок присвоєння рангу державних службовців, затверджений постановою КМУ від 20.04.2016 № 306.

² Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII.

2. Повернення на держслужбу. Однак істотні зміни стосуються питання присвоєння чергового рангу держслужбовцям, що повернулись на держслужбу після звільнення.

Нагадаємо, що до 22.08.2023 для таких осіб абз. 1 п. 9 Порядку № 306 передбачав присвоєння чергового рангу **через три роки з дня призначення на посаду держслужби**. Якщо особу було звільнено з попередньої посади та прийнято на іншу посаду, то відлік часу для присвоєння чергового рангу **починався саме з дати призначення на таку іншу посаду**. Це підтверджувало, зокрема, й НАДС в листі від 29.10.2020 № 7616/13-20 (детальніше див газету «Бухгалтерія: бюджет», № 43/2020, с. 23).

Що ж змінилося зараз?

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Загальне правило «трьох років» **залишається**. Відповідно до абз. 5 п. 9 Порядку № 306 держслужбовцю, який був звільнений з держслужби та повернувся на державну службу, черговий ранг присвоюється **через три роки з дня призначення на посаду**. Але тепер є певні **уточнення щодо періодів COVID-карантину та воєнного стану**.

Слід згадати, в яких умовах ми живемо: з березня 2020 року було запроваджено COVID-карантин, до якого з 24.02.2022 додалося повномасштабне вторгнення РФ і, відповідно, воєнний стан.

А ці умови, своєю чергою, вплинули на роботу держорганів, у тому числі в частині прийняття на держслужбу та її проходження. Зокрема:

- **на період дії COVID-карантину** прийняття нових працівників не віталось. Та у виключних обґрунтованих випадках добір і призначення осіб на вакантні посади держслужби здійснювався відповідно до Порядку № 290³ (втратив чинність). Призначення особи на посаду в такому разі здійснювалось шляхом укладання з нею контракту. Водночас служба мала строковий характер та не могла тривати більше **чотирьох місяців** (а в разі прийняття з 08.08.2020 — **двох місяців**) після **скасування карантину**. Карантин скасовано з 01.07.2023, а отже, зовсім скоро закінчиться строк контрактів держслужбовців, призначених у такий спосіб;
- в разі прийняття на держслужбу **в умовах воєнного стану** відповідно до абз. 1

ч. 5 ст. 10 Закону № 389⁴ особи призначаються на посади держслужби керівником держслужби або суб'єктом призначення, начальником відповідної військової адміністрації **без конкурсного відбору, обов'язковість якого передбачена законом**, на підставі поданої заяви, заповненої особової картки встановленого зразка та документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами законодавства, встановленими щодо відповідних посад. Укладений у такий спосіб трудовий договір також повинен мати **строковий характер**, оскільки за вимогами ч. 5, абз. 2 ч. 7 ст. 10 Закону № 389 після припинення чи скасування воєнного стану, але **не пізніше 6 місяців з дня його припинення, за відповідними посадами оголошується конкурс**. Граничний строк перебування особи на відповідній посаді, призначення на яку відбулося під час дії воєнного стану, **становить не більше 12 місяців після припинення чи скасування воєнного стану**.

Отже, карантин скінчився, а воєнний стан триває. Не виключено, що працівників, які були прийняті в період карантину і потреба в яких залишається, після закінчення контрактів і звільнення з посад приймуть на ці ж посади на час воєнного стану відповідно до абз. 1 ч. 5 ст. 10 Закону № 389 без конкурсу. А між тим вже може наблизитися й час присвоєння чергового рангу.

Так само може статись і з держслужбовцями, які були прийняті на період воєнного стану і після його закінчення у визначений Законом № 389 строк здобудуть перемогу в конкурсі на цю чи іншу посаду держслужби.

І от, зокрема, для таких випадків *постановою*, що коментується, внесено зміни до Порядку № 306.

Так, відповідно до нового абз. 6 п. 9 Порядку № 306, у разі коли держслужбовець був звільнений з держслужби і призначений відповідно до законодавства на посаду держслужби **наступного дня після звільнення**, до стажу роботи **для присвоєння чергового рангу** зараховується період роботи на посаді держслужби, **призначення на яку відбулося**:

- шляхом укладення контракту про проходження держслужби **на період дії карантину** на підставі *Типового кон-*

³ Порядок призначення на посади державної служби на період дії карантину, устатовленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, затверджений постановою КМУ від 22.04.2020 № 290 (втратив чинність).

⁴ Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII.

тракту, затвердженого постановою КМУ від 22.04.2020 № 290;

- відповідно до абз. 1 ч. 5 ст. 10 Закону № 389.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Йдеться не про зарахування такої роботи до стажу держслужби взагалі (він зараховується в будь-якому разі), а саме про зарахування такого стажу до стажу держслужби, що дає право на присвоєння чергового рангу в разі звільнення та подальшого прийняття саме наступного дня.

Тож у разі звільнення такої особи, наприклад у зв'язку із закінченням карантину (а відповідно, і контракту), та прийняття її наступного дня на цю чи іншу посаду такий стаж не рахується за загальним правилом із дня

призначення на посаду (спочатку), а є **безперервним**. Його відлік **продовжується**.

Що робити? Відповідно до п. 2 постанови, що коментується, міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади у місячний строк із дня набрання чинності цією постановою необхідно забезпечити присвоєння чергових рангів держслужбовцям, у яких виникло право на присвоєння таких рангів з урахуванням змін, затверджених цією постановою.

Такий строк, як зазначає НАДС в Роз'ясненні від 22.08.2023 № 170-р/з (див. на с. 8), спливає **22.09.2023**.

Отже, в цей строк службам управління персоналом необхідно вибрати таких працівників та підготувати документи на присвоєння їм чергового рангу. Які можуть бути ситуації, див. у таблиці нижче.

Зарахування періоду роботи до стажу служби, що дає право на присвоєння чергового рангу

Особу було прийнято відповідно до постанови КМУ від 22.04.2020 № 290 на посаду держслужби на умовах контракту. Водночас:	Рішення
3 роки роботи на відповідній посаді спливли: <ul style="list-style-type: none"> • до дати звільнення; • до ухвалення коментованої постанови 	Тут взагалі немає проблем, адже черговий ранг мав бути присвоєний після 3 років роботи на відповідній посаді
3 роки роботи на відповідній посаді спливли: <ul style="list-style-type: none"> • після дати звільнення та після наступного дня прийняття на посаду; • після ухвалення коментованої постанови 	Тут також простий випадок, адже до стажу присвоєння чергового рангу має бути зарахований період роботи на посаді відповідно до коментованої постанови
3 роки роботи на відповідній посаді спливли: <ul style="list-style-type: none"> • до дати звільнення та до наступного дня прийняття на посаду; • до ухвалення коментованої постанови 	Ось із цією ситуацією є певні питання. Розглянемо її окремо на прикладі далі

Приклад. Особу було прийнято відповідно до постанови КМУ від 22.04.2020 № 290 на посаду держслужби на умовах контракту з 10.07.2020 на період карантину. Під час прийняття присвоєно 9 ранг держслужби. Карантин скасовано 01.07.2023. Оскільки це субота, то держслужбовця звільнено з посади у зв'язку з закінченням строку контракту 03.07.2023. А вже 04.07.2023 особу призначено на цю ж посаду без конкурсу відповідно до абз. 1 ч. 5 ст. 10 Закону № 389 на період воєнного стану.

На момент звільнення держслужбовець мав 2 роки 11 місяців 23 дні стажу на відповідній посаді. З огляду на нову норму абз. 6 п. 9 Порядку № 306 цей стаж йому зараховується до стажу для присвоєння чергового рангу у категорії «В» — 8 при наступному прийнятті

на держслужбу (за умови, що прийняття відбулося наступного дня, — ця умова виконується). Але 10.07.2023 (коли стаж роботи на відповідній посаді становив вже 3 роки) діяла ще стара редакція Порядку № 306 і черговий ранг особі не присвоїли.

Чи можна зараз, після ухвалення коментованої постанови, присвоїти працівнику черговий ранг, врахувавши попередній період роботи за контрактом? Вважаємо, що **так**.

По-перше, відповідно до ч. 6 ст. 39 Закону про держслужбу черговий ранг у межах відповідної категорії посад присвоюється держслужбовцю **через кожні три роки**. Але не визначено строків, в які слід присвоїти черговий ранг. Тож логічно, що як тільки спливають 3 роки роботи, то відразу з того ж дня і присвоюють ранг. Але такої строгої вимоги немає. Отже, в нашому випадку те, що 10.07.2023 вже минуло, значення не має.

По-друге, головна умова виконується — **прийняття на роботу відбулося наступного дня після звільнення**. А набуття чинності постановою, що коментується, дає право зарахувати раніше набутий стаж до стажу, що дає право на присвоєння чергового рангу.

Тож черговий ранг відповідним держслужбовцям слід присвоїти в проміжку з 22.08.2023 по 22.09.2023 незалежно від того, чи завершився трирічний строк раніше (скажімо, як у наведеному прикладі).

Водночас, як нагадує НАДС в *Роз'ясненні від 22.08.2023 № 170-р/з* (див. нижче), надбавка за ранг держслужбовця, передбачена ст. 50 Закону про держслужбу, виплачується **з моменту присвоєння рангу** такому держслужбовцю.

Отже, якщо черговий ранг держслужбовцю, як наведено в прикладі, буде присвоєно, наприклад, 07.09.2023, то з цієї дати і встановлюють надбавку за ранг, а не з 10.07.2023, коли строк служби держслужбовця склав 3 роки.

ДОКУМЕНТ, ЩО КОМЕНТУЄТЬСЯ

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Щодо особливостей присвоєння рангів державних службовців у зв'язку з прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2023 року № 877 «Про внесення змін до Порядку присвоєння рангів державних службовців»

Роз'яснення від 22.08.2023 № 170-р/з

Відповідно до пункту 3 частини третьої статті 13 Закону України «Про державну службу» НАДС роз'яснює.

Статтю 38 Закону України «Про державну службу» (далі — Закон) встановлено, що прийняття на державну службу, просування по службі державних службовців, вирішення інших питань, пов'язаних із службою, здійснюються з урахуванням категорій посад державної служби та рангів державних службовців як виду спеціальних звань, що їм присвоюються.

Згідно зі статтею 39 Закону ранги державних службовців є видом спеціальних звань. Порядок присвоєння рангів державних службовців затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2016 року № 306 (далі — Порядок).

Відповідно до пункту 9 Порядку черговий ранг у межах відповідної категорії посад присвоюється державному службовцю через кожні три роки з урахуванням результатів оцінювання його службової діяльності.

19 серпня 2023 року постановою Кабінету Міністрів України № 877 «Про внесення змін до Порядку присвоєння рангів державних службовців» були внесені зміни до Порядку (далі — Постанова № 877).

Відтак, відповідно до згаданих змін, у разі, коли державний службовець був звільнений з державної служби і призначений відповідно до законодавства на посаду державної служби наступного дня після звільнення, до стажу роботи для присвоєння чергового рангу зараховується період роботи на посаді державної служби, призначення на яку відбулося:

шляхом укладення контракту про проходження державної служби на період дії карантину на підставі Типового контракту про проходження державної служби на період дії карантину, установленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 року № 290;

відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Тобто, при присвоєнні чергового рангу державного службовця врахування періоду перебування особи на посаді державної служби в період карантину та під час воєнного стану відбувається за умови, якщо такий державний службовець був звільнений з державної служби і призначений на посаду державної служби на наступний день.

Відповідно до пункту 2 Постанови № 877 міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади у місячний строк із дня набрання чинності цією постановою мають забезпечити присвоєння чергових рангів державним службовцям, у яких виникло право на присвоєння таких рангів з урахуванням змін, затверджених цією постановою.

Відповідно до пункту 1 § 31 Глави 1 Розділу 4 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 9 листопада 2011 року № 1156), постанова Кабінету Міністрів набирає чинності з дня її офіційного опублікування, якщо інше не передбачено такою постановою, але не раніше дня її опублікування. Постанова № 877 офіційно опублікована 22 серпня 2023 року.

З огляду на зазначене, служби управління персоналом державних органів зобов'язані оформити документи про присвоєння рангів державним службовцям, які мають на це право відповідно до Порядку, до 22 вересня 2023 року — кінцевої дати спливу місячного терміну з дня набрання чинності Постановою № 877.

Крім того, звертаємо увагу, що надбавка за ранг державного службовця, передбачена статтею 50 Закону, виплачується з моменту присвоєння рангу такому державному службовцю.

Голова Наталія АЛЮШИНА

Б

ПОВЕРНЕННЯ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПО БАТЬКІВСЬКІЙ ПЛАТІ: БУТИ ЧИ НЕ БУТИ?

Альона Кісельова,

консультант газети «Бухгалтерія: бюджет»

У лютому 2022 року батьки внесли кошти за харчування дітей у ЗДО (відповідно до рішення місцевої ради батьки сплачують 70 % від загальної вартості витрат на харчування). Кошти вносять наперед, а наприкінці місяця роблять перерахунок щодо фактичних витрат. На отримані кошти були придбані продукти харчування. Незабаром на території міста почалися тривалі бойові дії, заклади освіти відразу припинили свою діяльність. Після звільнення і припинення бойових дій виявилось, що продукти харчування в коморі ЗДО зіпсувалися, про що комісія закладу склала акт. Було вирішено списати продукти на витрати установи. Але внесені батьками наперед кошти — це кредиторська заборгованість за доходами спецфонду. Як повернути таку заборгованість батькам?

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ

Питання повернення або погашення кредиторської заборгованості, зокрема, по батьківській платі, в умовах воєнного стану виникають все частіше. І вихід із ситуації не завжди може бути стандартний.

Кредиторська заборгованість по батьківській платі виникає через те, що плату за харчування дітей у закладі дошкільної освіти (ЗДО) батьки мають вносити щомісяця до банківських установ **не пізніше 10 числа поточного місяця, за який вноситься плата** (п. 2.7 Порядку № 667¹), тобто **наперед**. Це обумовлено потребою закупити певні продукти харчування для можливості безперебійного приготування страв. Але згідно з п. 2.9 Порядку № 667 батьки мають сплачувати **лише за дні відвідування ЗДО дитиною**. Тож якщо батьки внесли плату за лютий 2022 року, а з початком війни наприкінці лютого заклади закрили, то ЗДО не змогли надати послугу з харчування в повному обсязі за цей місяць. В такому разі роблять **перерахунок**. Якщо нарахування плати установа відобразила проводкою Дт 6414 — Кт 7111, то на кінець лютого мала б відобразити перерахунок за дні, в які дитина була відсутня, записом Дт 7111 — Кт 6414. Відповідно, на субрахунок 6414 **сформувалася кредиторська заборгованість установи перед батьками**. Що ж з нею робити?

Ідеальний варіант — дочекатися відкриття закладу і врахувати таку заборгованість для перекриття плати за харчування за місяць, в якому дитина повернулася до ЗДО (Дт 6414 — Кт 7111). Але війна триває, через бойові дії ЗДО не відкривають, батьки з дітьми не повертаються. Отже, слід шукати інші шляхи, які ми і розглянемо далі.

ДО ВІДОМА. Частки внесків «батьки – бюджет» визначаються щороку місцевими радами під час формування бюджетів міст. Також місцеві ради за кошти відповідних місцевих бюджетів встановлюють додаткові пільги щодо батьківської плати за харчування дітей у ЗДО. Бюджетні кошти на харчування дітей установа може отримати в міру придбання харчової продукції. На практиці при оплаті накладних вартість ділять відповідно до встановлених відсотків, наприклад 30 % — кошти місцевого бюджету і 70 % — кошти батьківської плати.

«Кредиторські нормативи» Для того щоб вирішити питання погашення кредиторської заборгованості, поговоримо про деякі нормативні та облікові нюанси **зобов'язань**.

До речі, термін «кредиторська заборгованість» у законодавстві, що регулює питання ведення бухгалтерії в держсекторі, не застосовується. Натомість є поняття **«зобов'язання»**. Так, згідно з п. 4 розд. I НС 101² це заборгованість суб'єкта держсектора, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів суб'єкта держсектора. Та по суті «зобов'язання» і «кредиторська заборгованість» є тотожними поняттями.

Батьки, вносячи батьківську плату наперед, очікують, що весь місяць дитина буде забезпечена харчуванням, а ЗДО **бере на себе такі зобов'язання**.

¹ Порядок встановлення плати для батьків за перебування дітей у державних і комунальних дошкільних та інтернаціональних навчальних закладах, затверджений наказом МОН від 21.11.2002 № 667.

² Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом МФУ від 28.12.2009 № 1541.

3

Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 29.12.2015 № 1219.

4

Наказ МФУ «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання» від 08.09.2017 № 755.

5

Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою КМУ від 28.02.2002 № 228.

ГРОШІ НА ПОГАШЕННЯ ЗАБОРГОВАНОСТІ Є

Спершу нагадаємо, що для відображення в бухгалтерському розрахунку з батьківської плати *Порядком № 1219*³ визначено субрахунок 6414 «Розрахунки за спеціальними видами платежів». Відповідно, сальдо за дебетом субрахунку 6414 відображає заборгованість батьків перед ЗДО, а сальдо за кредитом — це переплата, попередня оплата батьківської плати. Всі операції відображаються в **Меморіальному ордері 15** (форму затверджено *наказом № 755*⁴).

Якщо ЗДО не витратив всіх коштів на придбання продуктів харчування, має вільні кошти на реєстраційному рахунку за спецфондом в Казначействі, тоді він може погасити кредиторську заборгованість перед батьками (записом Дт 6414 — Кт 2313).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Для повернення коштів батьки мають написати заяву і вказати в ній реквізити рахунку банку та картки, куди слід перерахувати кошти. Такий варіант можливий, коли є зв'язок

із батьками. Якщо зв'язку немає, то доведеться обліковувати таку заборгованість до спливу строку позовної давності (про це розкажемо детальніше в наступному розділі матеріалу) або до того моменту, як із батьками відновиться зв'язок, якщо це відбудеться до спливу строку позовної давності.

Приклад 1 (заборгованість поточного року). Батьки сплатили 3 липня 2023 року плату за харчування дитини в розмірі 450,00 грн. Дитина відвідувала освітній заклад у I половині липня, але у зв'язку з переїздом у II половині липня батьки написали заяву про повернення залишку переплати на картковий рахунок в банку. ЗДО не витратив усіх коштів на придбання продуктів харчування, має вільні кошти на реєстраційному рахунку за спецфондом у Казначействі, тож заяву задовольнили.

Таблиця 1. Облік повернення кредиторки по батьківській платі (за наявності коштів)

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Надійшла батьківська плата на реєстраційний рахунок у липні 2023 року	2313	6414	3,15	Виписка банку	450,00
2. Нараховано батьківську плату за I половину липня відповідно до табеля відвідування	6414	7111	15,14	Розрахункова відомість	240,00
3. Повернуто переплату батьківських внесків	6414	2313	15,3	Платіжна інструкція	210,00

А якщо, як у випадку читача, йдеться про заборгованість **минулого року**? Давайте розбиратися. Батьківську плату включають до **першої підгрупи першої групи власних надходжень**. Фінансування установ здійснюється на підставі затверджених кошторисів. Відповідно до *Порядку № 228*⁵ установи мають право брати бюджетні зобов'язання, витрачати бюджетні кошти на цілі та в межах, установлених затвердженими кошторисами.

Водночас видатки спецфонду кошторису за рахунок **власних надходжень** плануються та використовуються **у такій послідовності** (п. 23 та 49 *Порядку № 228*):

- 1) за встановленими напрямками використання;
- 2) на погашення заборгованості установи з бюджетних зобов'язань за спеціальним та загальним фондами кошторису;

3) на проведення заходів, пов'язаних із виконанням основних функцій, які не забезпечені (або частково забезпечені) видатками загального фонду.

А згідно з п. 49 *Порядку № 228* видатки спецфонду провадяться **виключно в межах і за рахунок відповідних надходжень до цього фонду на підставі кошторисів** з урахуванням внесених до них змін.

Отже, якщо в установі наявні вільні кошти спецфонду по батьківській платі, то вона може направити їх на погашення кредиторської заборгованості минулого року.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Погашати такі видатки коштами загального фонду **не можна**.

У разі виявлення непогашеної кредиторської заборгованості таку заборгованість слід

відобразити в бухобліку в тому звітному періоді, в якому вона була виявлена. Тобто при виявленні в поточному році кредиторської заборгованості, яка виникла та не була погашена в минулому бюджетному періоді, така заборгованість має відобразитися в бухобліку в поточному бюджетному періоді. Відзначимо, що це справедливо тільки для тих ситуацій, коли кредиторська заборгованість **взагалі помилково не була відображена в бухобліку.** Проте, якщо заборгованість вже була відображена в обліку, повторно її не нараховують (зادля уникнення задвоєнь).

Приклад 2. Станом на 1 вересня 2023 року в ЗДО обліковується кредиторська заборгованість по батьківській платі за харчування дітей в сумі 854,50 грн, на реєстраційному рахунку в Казначействі є не витрачені в минулому кошти на придбання продуктів. Заборгованість виникла в лютому 2022 року. З того часу ЗДО не працює і відновлювати роботу найближчим часом не планує. Батьки звернулися із заявою про повернення переплати.

Таблиця 2. Повернення минулорічної кредиторки батькам

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
Перераховано на карткові рахунки в банку суми переплати по батьківській платі	6414	2313	15,3	Платіжна інструкція	854,50

ГРОШЕЙ НЕМАЄ

Трохи складніше вирішити питання з поверненням кредиторської заборгованості по батьківській платі, коли грошей на рахунку немає, оскільки були закуплені продукти харчування. Така ситуація виникла в багатьох закладах освіти, які припинили роботу з початком військової агресії, а до цього — через карантин.

Обов'язок керівника закладу і матеріально відповідальної особи (МВО) — запобігти псуванню продуктів, бо тільки на тій підставі, що заклад освіти не працює, списати їх не можна. Досить розумним кроком в такому разі є реалізація продуктів харчування.

Такий підхід дійсно може врятувати ситуацію: **установа продає продукти, повертає кошти на реєстраційний рахунок, а потім погашає переплату по батьківській платі.** Такий варіант, як і попередній, можливий, коли є зв'язок із батьками. Для повернення коштів **батьки пишуть заяву і вказують в ній реквізити рахунку банку та картки, куди слід перерахувати кошти.**

ДО ВІДОМА. Перед продажем харчових продуктів установі слід отримати дозвіл головного розпорядника — рішення про реалізацію запасів.

Нагадаємо, що доходи від реалізації майна (підгрупа 4 першої групи власних надходжень — код 25010400 «Надходження бюджетних уста-

нов від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)» плануються в кошторисах або зміни вносяться додатково довідкою (п. 49 Порядку № 228). Для отримання таких доходів установі потрібно відкрити відповідний реєстраційний рахунок в Казначействі.

Згідно зі ст. 13 БКУ⁶ власні надходження за рахунок надходжень **підгрупи 4 першої групи направляються** на:

- ремонт, модернізацію чи придбання нових необоротних активів та матеріальних цінностей, покриття витрат, пов'язаних з організацією збирання і транспортування надходів і брухту на приймальні пункти;
- **господарські потреби бюджетних установ**, включаючи оплату комунальних послуг і енергоносіїв.

Тож загалом **прямо не прописано**, що кошти від реалізації продуктів харчування можна направити на погашення кредиторської заборгованості по батьківській платі. Втім, враховуючи наявність заяв батьків (і вони не хочуть відмовлятися від коштів, а наполягають на їх поверненні) і те, що в законодавстві не визначено, що саме слід розуміти під **господарськими потребами**, можна застосувати й цей варіант.

Приклад 3. ЗДО припинив свою роботу у зв'язку з наближенням бойових дій. Частина батьків звернулася до керівника закладу із заявами про повернення бать-

⁶ Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.

ківської плати в сумі 1558,00 грн, але наявних грошових коштів на реєстраційному рахунку немає, оскільки їх витратили на закупівлю продуктів харчування. Щоб запобігти псуванню продуктів і сприяти поверненню коштів батькам, керівник закладу ухвалив рішення про реалізацію

всіх наявних у коморі продуктів харчування (балансова вартість — 5221,30 грн). Відділ освіти надав дозвіл на продаж продуктів. Після повернення частини коштів батькам решта залишилася на реєстраційному рахунку в Казначействі.

Таблиця 3. Облік продажу продуктів і повернення переоплати по батьківській платі

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Нараховано дохід від реалізації продуктів	2111	7211	4,14	Бухгалтерська довідка	5221,30
2. Списано собівартість реалізованих продуктів	8211	1511	13	Акт списання запасів	5221,30
3. Надійшли гроші від покупців на реєстраційний рахунок	2313	2111	3	Квитанція, виписка банку	5221,30
4. Повернуто переоплату по батьківським внескам	6414	2313	15,3	Платіжна інструкція	1558,00

НІ ГРОШЕЙ, НІ ПРОДУКТІВ

Збитки та завдана шкода майну установ, спричинені збройною агресією, змушують бухгалтерів щодня шукати вирішення нерозв'язних питань. Та коли добре орієнтуєшся в законодавстві та бухгалтерських нормах, вихід можна знайти в багатьох ситуаціях.

Списати зіпсовані продукти харчування на витрати без відшкодування їх вартості і встановлення винних осіб можна тільки на тій підставі, що установа перебувала в зоні бойових дій та/або в тривалій окупації. Тобто доступу до комори з продуктами просто не було. Документальним підтвердженням може бути довідка з поліції, Довідка-висновок відповідної військової адміністрації тощо.

Продукти списано, грошей на рахунку установи немає, але є, по суті, «безнадійна» кредиторська заборгованість по батьківській платі. Скільки її обліковувати, як зменшити таку заборгованість і чи можливо повернути її батькам, якщо вони звернуться до закладу із заявою?

Нестандартність такої ситуації обумовлено війною, і тут простого рішення не буде, оскільки повертати батькам кошти, по суті, ні з чого. Вище ми вже зазначали, що коштами загального фонду **не можна** погасити заборгованість спеціального фонду.

На наш погляд, можна розглядати декілька варіантів розвитку подій з погашення кредиторської заборгованості.

 Варіант 1. Відмова батьків від боргу. Як правило, суми переоплат за кожною окремою дитиною не такі вже й великі, адже,

по суті, не працювати заклад в лютому 2022 року міг три робочі дні. Тож, можливо, частина батьків не вимагатиме повернення боргу й буде не проти його списання. Загалом непогано, якщо за таких умов вони погодяться написати відповідну заяву. Такі заяви можуть бути підставою для списання заборгованості. Операції зі списання зобов'язань відбуваються на підставі наказу (розпорядження) керівника за проведенням **Дт 6414 — Кт 5512**.

 Варіант 2. Звернення батьків, які претендують на повернення боргу, до суду протягом строку позовної давності (3 роки + строк дії воєнного стану).

Загалом згідно зі *ст. 526 ЦКУ*⁷ зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу. Відповідно до *ч. 1 ст. 617 ЦКУ* особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо вона доведе, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили.

Згідно з *ч. 1 ст. 14¹ Закону про ТПП*⁸ Торгово-промислова палата України та уповноважені нею регіональні торгово-промислові палати (далі — ТПП) засвідчують форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) та видають сертифікат про такі обставини протягом семи днів із дня звернення суб'єкта господарської діяльності.

Положеннями *ч. 2 ст. 14¹ Закону про ТПП* форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) визначено як надзвичайні

7

Цивільний кодекс
України від 16.01.2003
№ 435-IV.

8

Закон України
«Про торгово-промислові палати в Україні»
від 02.12.1997
№ 671/97-ВР.

та невідворотні обставини, які об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків відповідно до законодавчих та інших нормативних актів.

ТПП України в листі від 28.02.2022 № 2024/02.0-7.1 засвідчила військову агресію РФ проти України як форс-мажорну обставину (обставину непереборної сили), що стала підставою введення воєнного стану, та підтвердила, що зазначені обставини з 24.02.2022 до їх офіційного закінчення є надзвичайними, невідворотними та об'єктивними обставинами.

Однак узагальнений лист ТПП — це не догма. Слід зважати на всі обставини, що стали причиною порушення зобов'язань, та їх реальний склад, а також територію, на якій здійснює свою діяльність заклад.

У нашому випадку ЗДО знаходився в зоні активних бойових дій, окупації та на деокупованій території, а отже, порушення зобов'язання сталося незалежно від його волі.

Та про що слід пам'ятати в будь-якому разі, так це про те, **що форс-мажор звільняє сторону договору саме від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язання, а не від обов'язку виконати це зобов'язання після припинення таких обставин.** В разі дії обставин непереборної сили термін виконання зобов'язань сторін за договором може просто переноситись (продовжуватися) на строк, протягом якого діють такі обставини та їх наслідки.

Зважаючи на ситуацію, обумовлену війною, суд може врахувати зазначені обставини, адже дитину не відраховано із закладу, його не ліквідовано і після закінчення обставин непереборної сили (тобто воєнного стану) він, можливо, відновить роботу.

Однак все може бути, і суд може задовольнити позовну заяву батьків. Якщо ж так станеться, то установа на підставі рішення суду виплатить суму боргу. Можливо, також буде стягнуто і судові витрати (хоча в умовах воєнного стану і відсутності прямої вини закладу це мало ймовірно). Такі видатки фінансуються за КЕКВ 2800 «Інші поточні видатки».

Якщо нічого з вище перерахованого з кредиторкою не відбулося, її доведеться обліковувати до набуття нею статусу «Кредиторська заборгованість, строк позовної давності якої минув». Тут розкажемо детальніше.

Відповідно до п. 2 розд. II НС 128⁹ в бухгалтерському обліку зобов'язання поділяються на довгострокові та поточні.

А ось *Порядком* № 372¹⁰ визначено види кредиторської заборгованості та значення термінів «**прострочена кредиторська заборгованість**» і «**кредиторська заборгованість, строк позовної давності якої минув**».

Подібні знання і допоможуть розібратися з «безнадійною» кредиторкою, тобто з тією, яку погасити неможливо.

Прострочена кредиторська заборгованість — це сума кредиторської заборгованості, що виникає на 30-й день після закінчення терміну обов'язкового платежу згідно з укладеними договорами або якщо дата платежу не визначена після отримання підтвердних документів за отримані товари, виконані роботи, надані послуги. У ситуації з батьківською платою така заборгованість виникає **за оплачене, але не надане ЗДО харчування.**

Кредиторська заборгованість, строк позовної давності якої минув, — це прострочена кредиторська заборгованість, щодо якої кредитором втрачено право звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

Для визначення кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув, насамперед необхідно визначити, коли закінчується **строк позовної давності.**

Позовна давність відповідно до ст. 256 ЦКУ — це строк, у межах якого особа може **звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.** Загальну позовну давність встановлено тривалістю в **3 роки** (ч. 1 ст. 257 ЦКУ).

Кредиторська заборгованість, строк позовної давності якої минув, за загальним та спеціальним фондами місцевого бюджету (крім власних надходжень бюджетних установ) відповідно до вимог *Порядку* № 372 **спищується установами щокварталу.** Алгоритм списання простроченої кредиторки наведено в табл. 4 на с. 14.

ВАЖЛИВО! У період дії в воєнного стану строки, визначені ст. 257 ЦКУ, продовжуються на строк його дії (п. 19 «Прикінцевих та перехідних положень» ЦКУ). Воєнний стан введено з **24 лютого 2022 року, і він постійно продовжується, тож наразі заборгованість, за якою строки давності станом на 24.02.2022 не пройшли, не може вважатися безнадійною і, відповідно, не підлягає списанню.**

⁹ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 128 «Зобов'язання», затверджене наказом МФУ від 24.12.2010 № 1629.

¹⁰ Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ, затверджений наказом МФУ від 02.04.2014 № 372.

Таблиця 4. Алгоритм списання простроченої кредиторської заборгованості

Крок 1
Визначають кредиторську заборгованість, строк позовної давності якої минув, шляхом проведення за рішенням керівника інвентаризації розрахунків . Складають Акт інвентаризації розрахунків з дебіторами і кредиторами (п. 7 розд. III Положення № 879). Форму акта затверджено наказом МФУ від 17.06.2015 № 572. Додатком до цього акта є Довідка про дебіторську і кредиторську заборгованість, щодо яких строк позовної давності минув. В ній зазначають кредиторів, їхню адресу. Також наводять пояснення причин виникнення такої заборгованості та відповідні дати
Крок 2
Складають і керівник установи затверджує Акт інвентаризації кредиторської заборгованості , строк позовної давності якої минув і яка планується до списання. Форму акта затверджено наказом МФУ від 17.06.2015 № 572. Такий документ, складений розпорядником нижчого рівня, погоджується розпорядником вищого рівня
Крок 3
Після отримання відповідного погодження головного розпорядника розпорядник коштів нижчого рівня видає наказ (або інший внутрішній розпорядчий документ) на списання кредиторської заборгованості. Так, згідно з п. 4.6 розд. IV Порядку № 372 установи списують кредиторську заборгованість, строк позовної давності якої минув, за власними надходженнями бюджетних установ щокварталу в порядку, передбаченому цим <i>розділом</i> , але рішення про списання ухвалює керівник такої установи самостійно . Списання проводять на підставі розпорядчого документа керівника установи . Інформація про списання з обліку кредиторської заборгованості за власними надходженнями бюджетних установ, строк позовної давності якої минув, доводиться до відома установи вищого рівня
Крок 4
Складають бухгалтерську довідку та відображають на рахунках бухобліку інформацію про списану кредиторську заборгованість. При списанні визнається збільшення фінансового результату виконання кошторису за кредитом субрахунку 5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису» (п. 6.5 Типової кореспонденції). Тобто на суму такої заборгованості збільшують результат виконання кошторису попередніх звітних періодів. Водночас доходів не показують
<p>1 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом МФУ від 02.09.2014 № 879.</p> <p>2 Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджена наказом МФУ від 29.12.2015 № 1219.</p>

Отже, після закінчення воєнного стану за кожним зобов'язанням потрібно буде провести оцінку щодо можливості виникнення обов'язку погашення такої заборгованості в майбутньому та за потреби ухвалити рішення

про списання безнадійної заборгованості (тобто 3 роки + строк дії воєнного стану). І тільки потім відповідно до Порядку № 372 кредиторську заборгованість можна буде списати з балансу: **Дт 6414 — Кт 5512**.

ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ

Інформацію про наявність кредиторської заборгованості по батьківській платі, що виникла на дату складання розпорядником коштів бюджетної звітності при виконанні кошторису за поточний та минулі звітні роки, відображають у рядку 010 «Доходи», графі 10 «Кредиторська заборгованість на кінець звітного періоду (року), з неї прострочена» форм № 7д, № 7м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами».

Відповідно до вимог Порядку № 44 інформацію про суми **списаної** протягом звітного періоду в установленому порядку кредиторської заборгованості розкривають у рядку 010 «Доходи», графі 12 «Кредиторська заборгованість, списана за період з початку звітного року» форм № 7д, № 7м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами».

Б

 Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального пенсійного страхування, затверджений наказом МФУ від 24.01.2012 № 44.

Запаси

**ОБМІНЮЄМО ЛАМПИ РОЗЖАРЮВАННЯ НА LED-ЛАМПИ:
ЩО В ОБЛІКУ?**

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Заклад освіти в межах Всеукраїнської програми безкоштовного обміну ламп розжарювання на енергоощадні LED-лампи отримав від АТ «Укрпошта» 15 LED-ламп (відповідно, 15 ламп розжарювання передано органу місцевого самоврядування для утилізації). Як відобразити такі операції в обліку?

1

Постанова КМУ «Про реалізацію експериментального проекту щодо створення сприятливих умов для забезпечення ефективного споживання електричної енергії в Україні» від 10.01.2023 № 25.

2

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.

3

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи», затверджене наказом МФУ від 24.12.2010 № 1629.

4

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202.

5

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202.

Згідно з п. 21 Порядку № 25¹ доставка та видача міжнародної технічної допомоги, отриманої від партнера з розвитку (Європейський Союз), здійснюється АТ «Укрпошта» **безоплатно** одноразово шляхом видачі світлодіодних ламп на підставі запиту щодо потреби **під зобов'язання** передачі ламп розжарювання у кількості, еквівалентній отриманим світлодіодним лампам, **до органів місцевого самоврядування (ОМС) з метою їх подальшої утилізації**.

Отже, в разі обміну фактично відбуваються дві операції:

- оприбуткування LED-ламп, отриманих від АТ «Укрпошта»;
- виключення з кількісного обліку ламп розжарювання та передача їх до ОМС.

Далі розглянемо ці операції окремо.

Оприбуткування LED-лампи надаються АТ «Укрпошта» безкоштовно. Отже, установа **отримує дохід в натуральній формі**.

Згідно з ч. 4 ст. 13 БКУ² власні надходження бюджетних установ отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і **включаються до спеціального фонду бюджету**. А до якої групи власних надходжень віднести дохід у вигляді LED-ламп та, відповідно, який код доходів бюджету застосовувати? На наш погляд, оскільки лампи надаються безкоштовно в межах програми Уряду України та Європейського Союзу, то йдеться про **код доходів 25020100 «Благодійні внески, гранти та дарунки» власних надходжень (підгрупа 1 другої групи)**.

Отже, слід скласти та подати до органів Казначейства:

- у двох примірниках у паперовій або електронній формі **Довідку про надходження у натуральній формі**. Зробити це потрібно **не пізніше останнього робочого дня місяця**, в якому

надійшла благодійна допомога (отримано LED-лампи);

- довідку про внесення **змін до кошторису установи по спецфонду задля збільшення доходної і витратної частин**.

ДО ВІДОМА. АТ «Укрпошта» просто видає LED-лампи без зазначення їх ціни. Нагадаємо, що **первісною вартістю** наданих благодійниками активів є їх **справедлива вартість** на дату отримання (п.п. 2.1 розд. III НС 124 «Доходи»³, пп. 4, 7, 8 розд. II НС 121 «Основні засоби»⁴, пп. 4, 8, 10 розд. II НС 122, пп. 5, 6, 9 розд. II НС 123 «Запаси»⁵).

Первісну вартість визначає комісія, створена наказом керівника, з огляду **на ринкові ціни**. За результатами складають **Акт оцінки майна** (детальніше, зокрема й приклад складання акта оцінки, див. у статті «Справедлива вартість активів: у схемах і таблицях» // «Бухгалтерія: бюджет», № 10/2021, с. 15).

Також комісія складає **Акт приймання-передачі запасів** (типову форму затверджено *наказом № 431*⁶). На підставі цього документа в обліку проводять оприбуткування отриманих активів. А на який субрахунок оприбуткувати LED-лампи? З огляду на несуттєву вартість і достатньо високу імовірність того, що лампи можуть вийти з ладу протягом року, вважаємо, що доцільно обліковувати отримані LED-лампи як малоцінні швидкозношувані предмети (МШП). Отже, очікуваний установою строк експлуатації — 12 місяців (рівно чи менше) — є підставою для зарахування ламп на **субрахунок 1812**. Нагадаємо: МШП списують з балансу на витрати в тому ж періоді, **коли їх було передано в користування**, і надалі їх обліковують тіль-

6

Наказ МФУ
«Про затвердження
типових форм з обліку
та списання запасів
суб'єктами держав-
ного сектору та по-
рядку їх складання»
від 13.12.2022 № 431.

ки кількісно в довільній формі (п. 9 розд. IV НС 123 «Запаси»).

У бухгалтерському обліку доходи від оприбуткування ламп показують на **субрахунку 7511** «Доходи від необмінних операцій» і відображають умовні касові надходження та касові витрати у зв'язку з проведенням Довідки про надходження в натуральній формі за субрахунком 2313.

Приклад 1. Заклад професійно-технічної освіти (неплатник ПДВ) отримав від АТ «Укрпошта» 15 світлодіодних ламп. Комісія установи, з огляду на ринкові ціни, оцінила лампи за ціною 80,00 грн за штуку. Обліковують їх як МШП. З лампи відразу ж були встановлені.

Оприбуткування світлодіодних ламп

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Оприбутковано світлодіодні лампи (80,00 грн × 15 шт)	1812	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт приймання-передачі запасів	1200,00
2. Відображено дохід від безоплатно отриманих запасів	2313	7511	14 та 3	Довідка про надходження у натуральній формі	1200,00
3. Відображено касові видатки на суму благодійної допомоги	2117, 6211, 6415	2313	3 та 4 або 6	Довідка про надходження у натуральній формі	1200,00
4. Передано в експлуатацію 3 лампи (80 грн × 3 шт)	8013, 8113	1812	13	Накладна (вимога)	240,00

7

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору, затверджені наказом МФУ від 23.01.2015 № 11.

Списання Лампи розжарювання, що їх передають до ОМС для утилізації, найімовірніше, теж були МШП. Видані у користування МШП списують з балансу в синтетичному обліку з подальшою організацією їх оперативного кількісного обліку за місцями експлуатації і відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання (п. 9 розд. IV НС 123 «Запаси», п. 37 розд. II МР з обліку запасів¹).

Такий облік установа організовує будь-яким зручним способом. Форми для оператив-

ного кількісного обліку МШП установа має самостійно затвердити внутрішнім розпорядчим документом.

Отже, в разі передачі ламп розжарювання до ОМС з метою їх утилізації записів у бухгалтерському обліку **не буде**. А на підставі наказу (розпорядження) керівника установи про заміну ламп в довільній формі складають акт приймання-передачі та роблять відповідні записи у формах для оперативного кількісного обліку МШП.

Б

✍ Договірні відносини

У КОНТРАГЕНТА «ПОВЕРТАЄТЬСЯ» ПДВ: ЩО З ДОГОВОРОМ ПРО ЗАКУПІВЛЮ?

Людмила Линник,

юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

На початку року наша установа уклала договір з постачальником — платником ПДВ, який з квітня 2022 року використовував особливості оподаткування, встановлені п. 9.5 п. 9 підрозд. 8 розд. ХХ «Перехідні положення» Податкового кодексу України (звільнений від обов'язку нарахування та сплати ПДВ і його реєстрація платником ПДВ є призупиненою). З 1 серпня 2023 року постачальник знову є платником ПДВ зі ставкою 20%. Як правильно внести зміни до договору?

1

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 № 2142-ІХ.

2

Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.

3

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» від 30.06.2023 № 3219-ІХ.

4

Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 № 1178.

5

Порядок визначення предмета закупівлі, затверджений наказом Міністерства економіки від 15.04.2020 № 708.

Про що йдеться? Дійсно, з 05.04.2022

на підставі Закону № 2142¹ було викладено в новій редакції п.п. 9.5 підрозд. 8 розд. ХХ ПКУ² та встановлено, що тимчасово, з 01.04.2022 до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану, платники єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом:

1) звільняються від обов'язку нарахування та сплати ПДВ за операціями з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, та при ввезенні товарів на митну територію України, а також від подання податкової звітності з ПДВ,

2) їх реєстрація платником ПДВ є призупиненою.

Однак ВРУ вирішила за можливе повернути «довоєнну» систему оподаткування раніше. Так, 01.08.2023 набрав чинності Закон № 3219³, яким, зокрема, це і передбачено. Тож до ціни товару/послуги знову додається ПДВ у звичному розмірі (у ситуації читача — 20%).

Відповідно до п.п. 194.1.1 ПКУ сума ПДВ додається до ціни товарів/послуг, тобто ПДВ не входить в ціну, а «накручується» зверху на неї. Наприклад, за договором ціна товару/послуги — 100,00 грн, а ПДВ — 20,00 грн, тож до сплати — 120,00 грн.

Протягом дії послаблень зобов'язань з ПДВ у постачальника не було. І ціна, відповідно, була одна. А з поверненням обов'язку щодо сплати ПДВ у сторін лишається два варіанти дій, і в обох із них внесення змін до договору в частині ціни не уникнути:

1) якщо ціна лишається тією самою, то внести зміни необхідно, зазначивши, що ціна визначається з урахуванням ПДВ 20%;

2) якщо ціну постачальник пропонує, а за-

мовник погоджується підвищити її на розмір ПДВ, то, відповідно, зміни до договору слід внести в частині збільшення ціни за одиницю товару та/або ціни договору (у разі придбання послуг), також зазначивши «у т.ч. ПДВ 20%» («з урахуванням ПДВ», «з ПДВ» тощо).

Прямі договори Відповідно до п. 10 Особливостей № 1178⁴ замовники, зокрема й централізовані закупівельні організації, здійснюють закупівлі:

- товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту, предмет закупівлі яких визначається відповідно до п. 3 розд. II Порядку № 708⁵), вартість яких становить або перевищує 100 тис. грн;
- послуг з поточного ремонту, вартість яких становить або перевищує 200 тис. грн;
- робіт, вартість яких становить або перевищує 1,5 млн грн,

шляхом застосування відкритих торгів у порядку, визначеному цими Особливостями, та/або шляхом використання е-каталогу для закупівлі товару відповідно до Порядку № 822⁶, з урахуванням положень, визначених Особливостями.

А при здійсненні так званих допорогових закупівель, тобто закупівель:

- товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту), вартість яких є меншою ніж 100 тис. грн;
- послуг з поточного ремонту, вартість яких є меншою ніж 200 тис. грн;
- робіт, вартість яких є меншою ніж 1,5 млн грн,

замовники можуть використовувати ЕСЗ відповідно до умов, визначених адміністратором ЕСЗ, у тому числі е-каталог для закупівлі товарів.

6

Порядок формування та використання електронного каталогу, затверджений постановою КМУ від 14.09.2020 № 822.

7

Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII.

8

Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV.

9

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.

10

Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затверджений наказом Мініфіну від 02.03.2012 № 309.

У разі ж здійснення таких закупівель **без використання ЕСЗ** замовник обов'язково:

- дотримується принципів здійснення публічних закупівель, визначених Законом № 922⁷;
- вносить інформацію про таку закупівлю до річного плану;
- оприлюднює відповідно до п. 3⁸ розд. Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 922 в ЕСЗ звіт про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ. Тобто щодо договорів на суму понад 50 тис. грн — також не пізніше ніж через 10 робочих днів із дня укладення такого договору.

Таким чином, прямий договір без використання ЕСЗ замовники можуть укласти на товари і послуги до 100 тис. грн, на поточний ремонт — до 200 тис. грн, на роботи — до 1,5 млн. грн. Але Звіт про договір, укладений без використання ЕСЗ, оприлюднюється для договорів, сума яких **дорівнює або перевищує 50 тис. грн.**

Проте на такі договори вимоги пп. 17, 19 *Особливостей* № 1178 та ст. 41 Закону № 922 не поширюються, а отже, і зміни до таких договорів слід вносити за загальними правилами ГКУ⁸ та ЦКУ⁹.

Однак, якщо такі зміни призводять до перевищення ціни загальної суми договору понад 100 тис. грн, то робити так не рекомендуємо. За таких обставин доцільніше змінити ціну й обсяг, «вибрати» договір, а потім, якщо все ще буде потреба, здійснити нову закупівлю.

Тендерні договори та винятки Договір про закупівлю за результатами проведеної закупівлі згідно з пп. 10 і 13 *Особливостей* № 1178 укладається відповідно до ЦКУ та ГКУ з урахуванням положень ст. 41 Закону № 922, крім частин 2–5, 7–9 та цих *Особливостей*.

Оскільки ч. 5 ст. 41 Закону № 922 до таких договорів не застосовується, то зміни до істотних умов вносять на підставі п. 19 *Особливостей* № 1178.

Відповідно до зазначеного пункту **істотні умови** договору про закупівлю не можуть змі-

нюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, **крім випадків, визначених в цій нормі.**

Підпункт 6 п. 19 *Особливостей* № 1178 передбачає один із таких випадків — **зміну ціни в договорі про закупівлю у зв'язку зі зміною ставок податків і зборів та/або зміною умов щодо надання пільг з оподаткування — пропорційно до зміни таких ставок та/або пільг з оподаткування, а також у зв'язку зі зміною системи оподаткування пропорційно до зміни податкового навантаження внаслідок зміни системи оподаткування.**

Чи можна застосувати цю норму в ситуації читача? На нашу думку, **так.**

Відповідно до п. 30.1 ПКУ **податкова пільга** — це, зокрема, передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору. А в нашій ситуації якраз таке формулювання було присутнє у п.п. 9.5 підрозд. 8 розд. ХХ ПКУ. Тож зміна цих умов призводить до змін у договорі.

Отже, в такому разі алгоритм дій такий:

- 1) постачальник звертається з відповідним зверненням до замовника та аргументує своє клопотання про зміну ціни;
- 2) замовник ухвалює рішення про внесення змін до договору та складає відповідний протокол;
- 3) сторони у спосіб, передбачений договором закупівлі, укладають додаткову угоду до договору;
- 4) замовник протягом трьох робочих днів із дня внесення змін оприлюднює повідомлення про внесення змін та зміни до договору;
- 5) у разі збільшення бюджетних зобов'язань за раніше укладеним закупівельним договором замовник протягом 7 робочих днів подає до органів ДКСУ Реєстр бюджетних зобов'язань та додаткову угоду відповідно до п. 2.9 Порядку № 309¹⁰.

Б

Ремонти

ПОКЛЕЇЛИ ШПАЛЕРИ: ЩО В ОБЛІКУ?

Альона Кісельова,

консультант газети «Бухгалтерія: бюджет»

Було вирішено замінити у приміщенні закладу старі шпалери на нові. Для цього за рахунок кошторисних призначень загального фонду місцевого бюджету придбаються будівельні матеріали: шпалери, клей та пензлі. Роботи виконуються власними силами. Якими документами і бухгалтерськими проведеннями це оформити?

Вид робіт Роботи із заміни шпалер можна визнати **поточним ремонтом приміщення**. Адже **поточний ремонт** — це **систематичне та своєчасне підтримання експлуатаційних якостей** і запобігання передчасному зносу конструкцій та інженерного обладнання (див. визначення в листі Держкомбуду від 30.04.2003 № 7/7-401). А заміна шпалер — це не що інше, як підтримання експлуатаційних якостей приміщення. Отже, розробляти для таких робіт проектно-кошторисну документацію, застосовувати будівельні норми ДСТУ БД.1.1-1:2013 **не потрібно** (див. лист Мінрегіонбуду від 15.05.2015 № 8/15-232-15).

Тож починати поточний ремонт необхідно з комісійного обстеження приміщення, за результатами якого слід скласти **дефектний акт**¹, де й навести **найменування робіт** та їхню **орієнтовну вартість**. До складу такої комісії обов'язково входить завгосп та/або інші працівники, відповідальні за утримання приміщень установи. Приклад складання такого акта в разі фарбування стін див. на с. 23.

ДО ВІДОМА. В деяких випадках застосування норм ДСТУ БД.1.1-1:2013 в разі проведення поточного ремонту також можливе. За певних умов та за наявності відповідних обґрунтувань розпорядник коштів або орган управління може поширити дію окремих положень ДСТУ БД.1.1-1:2013, видавши розпорядчий документ. Такими умовами можуть бути значний обсяг робіт, який потребує розрахунків спеціалістом та складання кошторисного розрахунку вартості будівництва на проведення поточного ремонту, але без урахування витрат на оплату праці.

Обсяг шпалер та клею для ремонтних робіт визначають, ретельно прораховуючи і обґрунтовуючи потреби в матеріалах.

Приклад 1. Є кімната 3 м × 4 м, її висота — 2,50 м; ширина дверного прорізу — 0,8 м, його висота — 2,1 м; горизонталь вікна — 1,2 м, а вертикаль — 1,5 м. Обрано шпалери, ширина яких — 60 см, довжина рулону — 10,5 м.

1. Периметр без урахування ширини вікон і прорізів: $3 + 3 + 4 + 4 - 0,8 - 1,2 = 12$ м.

2. Кількість суцільних відрізів: $12 : 0,6 = 20$ шт.

3. За стандартного рівня стель кімнати (2,5 м) з упаковки вийде 4 суцільних смужки (до речі, кроїти потрібно з запасом, тобто довжина шматка має бути не 2,5 м, а на 10 см більше).

4. Число упаковок для викроювання суцільних смуг: $20 : 4 = 5$ шт.

5. Якщо розмір вікна становить 0,8 м × 1,5 м, а висота дверей — 2,1 м, то обрізків від 5 рулонів вистачить, щоб обклеїти простір над функціональними прорізами, а ось для простору під підвіконням доведеться купити ще один (хоча можна заклеїти стіну під ним складовим шматком).

Отже, буде потрібно 6 однотонних рулонів або 7 упаковок з великим малюнком.

Що стосується **клею**, то на упаковці, крім інструкції з приготування і відомостей, для якого типу шпалер призначений той чи інший склад клею, міститься інформація про те, яку кількість рулонів можна наклеїти зазначеним обсягом, скільки розчину вийде, якщо розвести вміст упаковки, і яку площу в квадратних метрах можна обклеїти за допомогою цього обсягу. Тож визначити, скільки упаковок клею для шпалер вам знадобиться, під час ремонту

¹ Форма довільна, приклад наведено в листі Держкомбуду від 24.02.2005 № 7/8-134.

просто. Втім, треба враховувати, що витрата клею для шпалер може відрізнятися від даних, наведених виробником на упаковці, в таких випадках: наприклад, використання клею, який не відповідає типу шпалер; нанесення на стіну і полотно шпалер, якщо за технологією потрібно наносити клей тільки на одну із зазначених поверхонь (для склотканини і флізелінових); пухка, нерівна, пориста, не підготовлена поверхня стіни; нанесення на попередньо не заґрунтовану стіну (критично для важких і флізелінових шпалер).

Отже, розраховані норми — це тільки орієнтир. Вони не завжди відображають реальні витрати.

Відповідно до *Порядку застосування Плану рахунків*² матеріали, придбані для **поточного** ремонту (шпалери, клей, пензлі тощо), зараховують на **субрахунок 1513 «Будівельні матеріали»**.

Пензлі та валики можна обліковувати як малоцінні швидкозношувані предмети (субрахунок 1812).

КЕКВ Оскільки йдеться про **поточний ремонт**, то витрати на придбання шпалер та супутніх матеріалів (пензлів тощо) планують за **КЕКВ 2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар»** (п.п. 5 п.п. 2.2.1 Інструкції № 333³).

Списання Підставою для списання придбаних будівельних матеріалів на проведення поточного ремонту власними силами можуть бути накладні та інші розрахункові документи, складені за довільною формою.

Витрати на проведення поточного ремонту належать до поточних витрат звітного періоду.

Безпосередньо списання шпалер та клею відбудеться під час видачі зі складу на підставі **Акта списання запасів** (форму затверджено *наказом МФУ від 13.12.2022 № 431*). В акті треба буде зазначити обсяг проведених робіт, кількість витрачених матеріалів та їхню вартість. Акт складається постійно діючою комісією зі списання майна установи і затверджується керівником.

В бухгалтеріку придбання і вибуття будматеріалів будуть оформлені проведеннями, як це наведено в таблиці нижче.

Якщо після поточного ремонту буде **залишок** шпалер (наприклад 0,5 рулону) і клею (в грамах), то їх слід зберігати на складі до моменту видачі у використання на власні потреби установи або передачі в установленому порядку. Але на рахунки бухгалтеріку повертати їх знов особливого сенсу не бачимо через незначну вартість залишків.

 Приклад 2. Установа (неплатник ПДВ) в рамках поточного ремонту планує поклейти шпалери в приміщенні. Комісія визначила площу й необхідний обсяг матеріалів. Закуплено шпалери та клей на загальну суму 10000,00 грн (з ПДВ). Під час ремонту їх використали повністю і списали відповідно до оформленого акта. Розрахунок провели із загального фонду.

Відображення в бухгалтеріку поточного ремонту

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Отримано шпалери і клей	1513	6211	6	Накладна	10000,00
2. Отримано фінансування	2313	7011	2	Виписка з рахунку	10000,00
3. Перераховано кошти постачальнику за будматеріали	6211	2313	2 і 6	Платіжна інструкція	10000,00
4. Списано будматеріали	8013	1513	13	Акт списання або накладна (вимога)	10000,00

Б

² Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 29.12.2015 № 1219.

³ Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 12.03.2012 № 333.

Запасу

ПОТОЧНИЙ РЕМОНТ ВЛАСНИМИ СИЛАМИ: ЯК ВІДОБРАЗИТИ В ОБЛІКУ СПИСАННЯ ФАРБИ?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Наша установа проводить поточний ремонт приміщень власними силами. До переліку запланованих робіт входить, зокрема, фарбування підлоги, труб опалення та радіаторів. Підкажіть, як правильно списати фарбу?

Планування витрат Звісно, що обсяг фарби для ремонтних робіт визначають не на око, а ретельно прораховуючи і обґрунтовуючи потреби в матеріалах. Отже, щоб спланувати, скільки банок фарби необхідно установі для ремонтних робіт, треба визначити:

- **площу, яка підлягає пофарбуванню.** Якщо площу підлоги визначити не надто проблематично, то з трубами і радіаторами зазвичай ситуація дещо складніша. В обох випадках може допомогти, наприклад, ДБН «Малярні роботи»¹. В його п. 1.3 викладено правила визначення площі поверхні, що її фарбують, залежно від різних чинників;
- **вид фарби та додаткових матеріалів;**
- **орієнтовні норми витрат обраного виду фарби.** Тут також можна орієнтуватися на норми, зазначені в підрозд. 2.1 і 2.3 ДБН «Малярні роботи», залежно від матеріалу фарбування. Але виробник фарби **зазвичай вказує її витрату на упаковці та у сертифікаті якості, і це джерело, як правило, точніше.**

Зазначену роботу проводить комісія, спеціально створена наказом керівника під час підготовки до проведення ремонтних робіт, яка оцінює технічний стан приміщення, визначає перелік ремонтних робіт та їхню орієнтовну вартість. До складу такої комісії обов'язково входить завгосп або/та інші працівники, відповідальні за утримання приміщень установи. За результатами роботи комісія складає **дефектний акт** (форма довільна, приклад наведено в листі Держкомбуду від 24.02.2005 № 7/8-134), де зазначає всю необхідну інформацію (вид, обсяг та розрахункову вартість потрібних матеріалів; якщо заплановано фарбування в кілька шарів і, відповідно, витрата фарби збільшиться, то про це варто теж вказати в акті). Приклад складання акта наведено на рис. 1 (с. 23).

Оскільки йдеться про **поточний ремонт**, то витрати на придбання фарби та супутніх матеріалів (пензлів тощо) планують за **КЕКВ 2210** «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар» (п.п. 5 п.п. 2.2.1 Інструкції № 333²).

Оприбуткування фарби Відповідно до Порядку застосування Плану рахунків³ матеріали, придбані для пофарбування в межах **поточного** ремонту, зараховують на **субрахунок 1513 «Будівельні матеріали»**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! На субрахунок 1513 обліковують будматеріали незалежно від того, для якого ремонту їх придбали — поточного чи капітального. Якщо для фарбування також придбали пензлі й валики разового використання, то їх також зараховують на субрахунок 1513. Загалом пензлі й валики високої якості можна обліковувати як малоцінні швидкозношувані предмети (субрахунок 1812).

Підставою для оприбуткування фарби слугує накладна від постачальника. Нагадаємо, що первинна вартість матеріалів може включати не лише сплачену постачальнику суму (відповідно до накладної), а й деякі інші платежі, пов'язані з придбанням та доведенням до придатного до використання стану. Установи — неплатники ПДВ до первинної вартості запасів включають також і суму ПДВ.

Видача зі складу Виконавцю робіт фарбу і всі допоміжні матеріали видають зі складу за **накладною (вимогою)**. Один примірник цього документа залишається на складі, а другий призначено для обліку отриманих цінностей за місцем їх використання. Після того як виконавець оформить розписку, накладні (вимоги) передають до бухгалтерії з реєстром, однак **списують з балансу будматеріали не раніше їх фактичного використання.**

¹ ДБН Д.2.4-12-2000 «Ресурсні елементні кошторисні норми на ремонтно-будівельні роботи» Збірника 12 «Малярні роботи», затверджені наказом Держкомбуду від 14.09.2000 № 201.

² Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 12.03.2012 № 333.

³ Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 29.12.2015 № 1219.

Списання Списання за даними бухобліку таких запасів, як будівельні матеріали для поточного ремонту, **можливе за наявності документального підтвердження їх використання**. Акт списання запасів, на наш погляд, в цьому питанні не допоможе, оскільки він більше відповідає за змістом списанню матеріалів, що втратили свою придатність. Тож акт на списання матеріалів для поточного ремонту приміщення складають у **довільній формі**, базуючись на основних реквізитах форми Акта списання запасів, але з реквізитами і формулюваннями, відповідними для нашої ситуації. В ньому не зайвим було б зазначити щодо кожного виду виконаних робіт такі дані: площу фарбування, найменування використаних матеріалів, фактичний обсяг витрат, ціну та вартість витрачених матеріалів, норми витрат та кількість шарів пофарбування.

 ВАЖЛИВО! Списання матеріалів слід проводити не за орієнтовними нормами, визначеними на початку ремонту, а відповідно до **фактичних витрат**. Водночас якщо є значне відхилення фактичного використання від визначених норм, то керівник

установи може запитати пояснення щодо причин такого перевищення. У разі необґрунтованого перевищення норм доцільно встановити винну особу і стягнути з неї відшкодування. До моменту встановлення винної особи суму збитків буде відображено на забалансовому субрахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей». Після встановлення винної особи нараховують дебіторську заборгованість і доходи: Дт 2115 — Кт 7111. Погашення заборгованості винною особою буде відображено в обліку записом: Дт 2211, 2313 — Кт 2115.

Приклад. Районна бібліотека (неплатник ПДВ) в рамках планового поточного ремонту планує пофарбувати підлогу, труби і радіатори опалення. Комісія визначила площу, необхідний обсяг фарби та її приблизну вартість і склала дефектний акт (див. рис. 1 на с. 23). Закуплено 16 банок фарби на загальну суму 2098,20 грн (з ПДВ). Під час ремонту їх використали повністю і списали відповідно до оформленого акта.

Відображення в бухобліку фарби при проведенні поточного ремонту

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Оприбутковано фарбу	1513/1 	6211	6	Накладна	2098,20
2. Відпущено зі складу фарбу для проведення робіт	1513/2 	1513/1	17	Будь-який внутрішній документ (операція не обов'язкова)	2098,20
3. Віднесено на витрати фактично використану фарбу	1813	1513/2	13	Накладна (вимога) або акт списання або лімітно-забірна картка	2098,20

Відповідно до робочого Плану рахунків:
 1513/1 «Будівельні матеріали на складі».
 1513/2 «Будівельні матеріали, видані для проведення робіт».

Бюджетна установа
(назва організації, що затверджує)
ЗАТВЕРДЖЕНО
«14» серпня 2023 року

ДЕФЕКТНИЙ АКТ

Комісія, створена відповідно до наказу від 03.08.2023 № 10 в складі:

голови комісії — завідувача господарством О. ХАЗЯЙНЕНКА;

членів комісії — робітника з комплексного обслуговування й ремонту будинків В. РЯТІВНЕНКА, бухгалтера з обліку запасів та основних засобів І. РАХІВНЕНКО, склала цей акт про те, що в результаті обстеження приміщень бібліотеки встановлено таке.

Внаслідок тривалої експлуатації приміщень бібліотеки без ремонту підлога значною мірою зношена, шар фарби значно протерся, потребує пофарбування. Фарба на трубах та радіаторах опалення потріскалася і частково обсіпалася, потребує пофарбування.

Умови виконання робіт: плановий поточний ремонт

Обсяги виконання робіт

№ з/п	Найменування робіт і витрат	Одиниця виміру	Кількість	Необхідні матеріали	Орієнтовна вартість матеріалів, грн	Примітки
1	Фарбування підлоги	м ²	100	Фарба (емаль) для підлоги (36 л)	1700,00	2-шарове покриття
2	Фарбування труб та радіаторів опалення	м ²	46,5	Теплоізоляційна фарба (3 л)	380,00	1-шарове покриття

Склали:

Голова комісії:

Хазяйненко

О. ХАЗЯЙНЕНКО

Члени комісії:

Рятівненко

В. РЯТІВНЕНКО

Рахівненко

І. РАХІВНЕНКО

Перевірив

головний бухгалтер

Уважна

М. УВАЖНА

(посада, підпис, ініціали, прізвище)

Рис. 1. Приклад складання дефектного акта при фарбуванні підлоги, труб та радіаторів

Бюджетна установа

(назва установи)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Почитайко К. ПОЧИТАЙКО

(підпис керівника установи)

«4» вересня 2023 року

Номенклатурний номер	Основний рахунок	Кореспондентський рахунок
123456	1513	1813
123456	1513	1813

Акт списання № 15

«4» вересня 2023 року комісія, призначена наказом від 03.08.2023 № 10 у складі:

голови комісії — завідувача господарством О. ХАЗЯЙНЕНКА;

членів комісії — робітника з комплексного обслуговування й ремонту будинків В. РЯТІВНЕНКА, бухгалтера з обліку запасів та основних засобів І. РАХІВНЕНКО, здійснила перевірку якості робіт із пофарбування приміщення та обсягу використаних матеріалів під час виконання цих робіт і встановила, що описані нижче матеріали підлягають списанню:

№ з/п	Види виконаних робіт	Одиниця виміру	Кількість	Найменування та опис (марка, гатунок тощо) використаних матеріалів	Номенклатурний номер	Всього витрачено, кг	Ціна за одиницю	Сума	Норма витрат матеріалів на одношарове покриття
1	Пофарбування підлоги (2-шарове покриття)	м ²	100	Емаль для підлоги «ЗЕБРА» ПФ-266 (банка 2,8 кг), червоно-коричнева	123456	36,4 (13 банок)	132,20 грн	1718,60 грн	0,15–0,18 кг/м ²
2	Пофарбування радіаторів і труб опалення (1-шарове покриття)	м ²	46,5	Емаль для радіаторів «Мікс», алкідна (банка 2,8 кг), біла	123457	5,6 (2 банки)	189,80 грн	379,60 грн	0,08–0,12 кг/м ²

Усього за цим актом списано матеріалів на загальну суму

Дві тисячі дев'яносто вісім грн 20 коп.

(літерами)

Окремі зауваження комісії: проведено обібри фактично виконаних робіт, перевірено якість та обсяг списання матеріалів відповідно до заявлених виробником норм; комісія претензій не має, матеріали підлягають списанню з обліку. Огляд проведено за участі виконавців робіт В. МАЛЯРЕНКА та А. ПОМАГАЙКО.

Голова комісії

Хазяйненко

О. ХАЗЯЙНЕНКО

Члени комісії

Рятівненко

В. РЯТІВНЕНКО

Рахівненко

І. РАХІВНЕНКО

Присутні при огляді

Маларенко

В. МАЛЯРЕНКО

Помайко

А. ПОМАГАЙКО

«04» вересня 2023 року

Рис. 2. Приклад складання акта на списання матеріалів під час поточного ремонту

✍ Заклади освіти

ЗАВІДУВАЧ ЛАБОРАТОРІЇ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ: МОЖЛИВИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ?

Олена Макарук,

головний спеціаліст відділу праці та нормативно-інформаційного забезпечення
Департаменту фінансування державних і загальнодержавних видатків Міністерства освіти і науки України

Завідувач лабораторії фахового коледжу працює на 0,5 ставки. Чи може він мати педагогічне навантаження обсягом 720 годин?

1

Інструкція про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затверджена наказом МОН від 15.04.1993 № 102.

Згідно з п. 91 Інструкції № 102 ¹ керівні працівники закладів освіти (у нашому випадку — завідувач лабораторії — це керівний працівник) можуть вести викладацьку роботу чи заняття з гуртківцями в цьому закладі в межах свого основного робочого часу, але:

- не більше 360 годин на рік, якщо вони за основною посадою отримують повний посадовий оклад (ставку);
- не більше 720 годин на рік, якщо вони отримують за основною посадою 0,5 посадового окладу (ставки).

Таку додаткову роботу оплачують понад основний посадовий оклад (ставку) згідно

з тарифікацією (абз. 6 п. 91 Інструкції № 102).

Тож завідувачу лабораторії відповідно до п. 91 Інструкції № 102 дозволено вести викладацьку роботу обсягом 720 годин на рік в цьому ж закладі, тільки якщо за основною посадою він працює на 0,5 ставки. Якщо ж він працює на ставку, то обсяг такої роботи не може перевищувати 360 годин на рік.

Водночас завідувач лабораторії може вести викладацьку роботу чи заняття з гуртківцями і поза межами свого основного робочого часу (за сумісництвом), якщо режим роботи закладу і розклад занять дають змогу це робити.

Б

✍ Заклади освіти

ВЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ + ВЧИТЕЛЬ СТАРШИХ КЛАСІВ: ЯК ВСТАНОВИТИ ДОПЛАТУ ЗА СЕРТИФІКАЦІЮ

Олена Макарук,

головний спеціаліст відділу праці та нормативно-інформаційного забезпечення
Департаменту фінансування державних і загальнодержавних видатків Міністерства освіти і науки України

Педагог пройшов сертифікацію як вчитель початкових класів, має уроки в початковій і у старшій школі. Чи встановлювати доплату за сертифікацію до годин навантаження в старшій школі?

1

Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.

2

Розміри доплат за окремими видами педагогічної діяльності працівникам у державних і комунальних закладах та установах освіти, затверджені постановою КМУ від 28.12.2021 № 1391.

Згідно з ч. 4 ст. 51 Закону про освіту ¹ за результатами успішного проходження сертифікації видається сертифікат, який є дійсним упродовж трьох років. А ч. 5 ст. 61 Закону про освіту встановлює, що педагогічний працівник, який пройшов сертифікацію, отримує щомісячну доплату в розмірі 20% окладу (ставки) пропорційно до обсягу педагогічного навантаження протягом строку дії сертифіката.

Постановою КМУ від 19.02.2020 № 113 встановлено: в разі переходу вчителя початкових класів, який успішно пройшов сертифікацію, з одного закладу освіти до іншого на посаду вчителя початкових класів або вчителя іншої спеціальності за ним зберігається

право на встановлення доплати до кінця строку дії сертифіката.

Відповідно до Розмірів доплат № 1391 ² педагогічним працівникам закладів освіти, які успішно пройшли сертифікацію, протягом строку дії сертифіката пропорційно обсягу педагогічного навантаження, що виконується на посаді, за якою пройдено сертифікацію, встановлюють доплату в розмірі 20%.

Отже, у випадку, що розглядається, працівник має навантаження в закладі освіти як вчитель в початковій та старшій школі, тобто займає посаду «вчитель». Такому працівнику доплату за сертифікацію слід встановити на все педагогічне навантаження — як в початковій, так і в старшій школі.

Б

ДОПЛАТА ЗА ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК: ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Працівника установи призначено відповідальним за ведення військового обліку. Чи можна йому встановити доплату за ведення військового обліку, якщо він вже має надбавку за складність та напруженість в роботі?

Це різні види виплат, які встановлюються **незалежно одна від одної**. Далі — детальніше.

Призначення та оплата Як відомо, з 05.01.2023 запрацював **новий Порядок організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затверджений постановою КМУ від 30.12.2022 № 1487** (далі — **Порядок № 1487**). Втім, його норми щодо призначення осіб, відповідальних за військовий облік, та встановлення відповідної доплати вивисані дуже не чітко. Далі пояснимо чому.

Згідно з абз. 2 п. 8 **Порядку № 1487** обов'язки з ведення військового обліку в державних органах, органах місцевого самоврядування (ОМС), в установах та організаціях покладаються **на працівників служби персоналу, служби управління персоналом** (далі — служба персоналу).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! В **Порядку № 1487** не уточнюється, що слід розуміти під поняттями «служба персоналу» або «служба управління персоналом». В законодавстві також визначення **немає, окрім держорганів** — згідно з **Типовим положенням № 47**¹ у держоргані залежно від чисельності персоналу утворюють самостійний структурний підрозділ або вводять посаду спеціаліста з питань персоналу, причому як структурний підрозділ, так і посада спеціаліста є службою управління персоналом.

З огляду на **принцип аналогії** розуміємо, що стосовно інших установ та організацій служба персоналу — це **структурний підрозділ** (начальник відділу кадрів + інспектори з кадрів) **або окрема посада** (наприклад, інспектор з кадрів).

Водночас, звісно, не в усіх установах та організаціях, для обліку кадрів є окрема по-

сада, тож абз. 3 п. 8 **Порядку № 1487** передбачає таке: в разі **відсутності штатної одиниці** служби персоналу обов'язки з ведення військового обліку **покладаються на особу**, яка веде облік працівників в держоргані, ОМС, в установі, організації. Тобто керівник своїм наказом покладає функціональні обов'язки з ведення військового обліку на одного з працівників установи (вважаємо, за згодою працівника).

Кількість осіб, відповідальних за ведення військового обліку, залежить від чисельності призовників, військовозобов'язаних та резервістів. Так, згідно з п.п. 2 та 3 п. 9 **Порядку № 1487**:

1) **в ОМС** за наявності на військовому обліку:

- від 501 до 1000 призовників, військовозобов'язаних та резервістів — одна особа;
- від 1001 до 2000 призовників, військовозобов'язаних та резервістів — дві особи, а на кожну наступну 1000 призовників, військовозобов'язаних та резервістів — по одній особі додатково;

2) **в держорганах, установах та організаціях** за наявності на військовому обліку:

- від 501 до 2000 призовників, військовозобов'язаних та резервістів — одна особа;
- від 2001 до 4000 призовників, військовозобов'язаних та резервістів — дві особи;
- від 4001 до 7000 призовників, військовозобов'язаних та резервістів — три особи, а на кожних наступних від 1 до 3000 призовників, військовозобов'язаних та резервістів — по одній особі додатково.

Тут ідеться саме про **кількість призовників, військовозобов'язаних та резервістів**, а не про всіх працівників установи.

Приклад 1. В установі усього працює **550 осіб**. Кількість працівників служби персоналу складає 10 штатних одиниць (умовно). А кількість призовників,

¹ Типове положення про службу управління персоналом державного органу, затверджене наказом НАДС від 03.03.2016 № 47.

військовозобов'язаних та резервістів складає:

- *варіант 1* — 505 осіб;
- *варіант 2* — 450 осіб.

Варіант 1 Оскільки кількість призовників, військовозобов'язаних та резервістів складає 505, то згідно з п. 9 Порядку № 1487 кількість осіб, відповідальних за ведення військового обліку, — **одна особа**. Тож в посадовій інструкції **одного з працівників служби персоналу** прописують обов'язки з ведення військового обліку (вважаємо, працівник має займатися **виключно** військовим обліком), і **за це він отримує свою звичайну зарплату** (доплату за ведення військового обліку не встановлюють).

Варіант 2 Оскільки кількість призовників, військовозобов'язаних та резервістів складає **менше 500**, то згідно з п. 10 Порядку № 1487 ведення військового обліку **покладають на особу служби персоналу**, якій встановлюють **доплату в розмірі до 50% посадового окладу, а для державних службовців — у межах економії фонду оплати праці**. Тобто до посадових обов'язків працівників служби персоналу **не вносять обов'язки** з ведення військового обліку, а покладають на одного з них функціональні обов'язки з ведення військового обліку і встановлюють доплату.

Приклад 2. В установі працює **50 осіб**. Штатних одиниць посад працівників служби персоналу, служби управління персоналом немає. Тож наказом керівника установи обов'язки з ведення військового обліку покладено на секретаря керівника.

Прямо така ситуація в Порядку № 1487 не прописана. Пунктом 10 Порядку № 1487 встановлено: якщо кількість призовників, військовозобов'язаних та резервістів складає **менше 500**, то ведення військового обліку **покладають на особу служби персоналу**. А що робити, якщо установа маленька і служби персоналу, служби управління персоналом немає, не **казано**.

Але пам'ятаємо, що абз. 3 п. 8 Порядку № 1487 передбачає таке: в разі **відсутності штатної одиниці** служби персоналу обов'язки з ведення військового обліку **покладаються на особу**, яка веде облік працівників в держоргані, ОМС, в установі, організації. І, використовуючи принцип аналогії, такому працівнику **встановлюють доплату** згідно з п. 10 Порядку № 1487.

Встановлення доплати Поступово ми дійшли до питання читача: чи можна працівнику встановити доплату за ведення військового обліку, якщо він вже має надбавку за складність та напруженість в роботі?

Відповідь — **так**, адже доплата за ведення військового обліку відповідно до Порядку № 1487 — це окрема виплата, встановлена Кабміном, на кшталт «надбавка за престижність праці педагогічних працівників» тощо. Вона ніяк не пов'язана з іншими доплатами і надбавками, встановленими працівнику відповідно до умов оплати праці. Це підтвердило й Мінекономіки в листі від 10.08.2023 № 4707-05/41414-09, відповідаючи на наш запит.

ЦИТАТА. «Згідно з пунктом 8 Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів (далі — Порядок), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1487 (далі — постанова № 1487), обов'язки з ведення військового обліку в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях покладаються на працівників служби персоналу, служби управління персоналом (далі — служба персоналу). У разі відсутності штатної одиниці служби персоналу обов'язки з ведення військового обліку покладаються на особу, яка веде облік працівників в державному органі, органі місцевого самоврядування, на підприємстві, в установі, організації. Працівники з питань мобілізаційної роботи або мобілізаційних підрозділів (за наявності) безпосередньо організують роботу з бронювання військовозобов'язаних та контролю за станом ведення військового обліку.

<...>

Пунктом 10 Порядку передбачено, що за наявності на військовому обліку менше 500 призовників, військовозобов'язаних та резервістів обов'язки щодо ведення військового обліку покладаються на особу служби персоналу, якій встановлюється доплата в розмірі до 50 відсотків посадового окладу, а для державних службовців — в межах економії фонду оплати праці.

Виходячи з викладеного, на нашу думку, доплата на умовах, передбачених пунктом 10 Порядку, може виплачуватися **лише одній особі**, визначеній відповідно до пункту 8 Порядку.

2
Закон України
«Про державну службу»
від 10.12.2015 № 889-VIII.

Умовами оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 (зі змінами) (далі — постанова № 1298), передбачено, виплату надбавки за складність, напруженість у роботі у розмірі до 50 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати, тарифної ставки).

Умови оплати праці (розміри посадових окладів, надбавок, доплат) посадових осіб місцевого самоврядування визначаються постановою Кабінету Міністрів України від 09.03.2006 № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» (далі — постанова № 268).

Зважаючи на вищевикладене, передбачені постановами № 1298, № 268 виплати, зазначені у зверненні, та доплата за виконання обов'язків з ведення військового обліку, що передбачена постановою № 1487, **є різними видами додаткової заробітної плати та регулюються окремими нормативно-правовими актами, тому їх виплата здійснюється окремо.**

<...>».

(витяг із листа Мінекономіки
від 10.08.2023 № 4707-05/41414-09)

Водночас щодо можливості встановлення доплати **держслужбовцям** Мінекономіки порадило звернутися за роз'ясненнями до НАДС.

Проблема в тому, що ст. 50 Закону про держслужбу² визначає складові зарплати держслужбовця, і там немає доплати за ведення військового обліку. Втім, згідно зі ст. 5 Закону про держслужбу правове регулювання держслужби здійснюється, **зокрема, актами Кабміну**, тож вважаємо за можливе встановити доплату за військовий облік держслужбовцям.

Граничний розмір доплати складає **50%** окладу (без урахування інших надбавок та доплат). Це означає, що її розмір **може коливатися в межах від мінімального (нижню межу не встановлено, це може бути і 5%) до 50%**. Конкретний розмір установлює керівник установи. Від чого він залежить, в Порядку № 1487 не прописано. Можна було б припустити, що конкретний розмір доплати залежить від наявних коштів, але умову про виплату доплати в межах економії фонду оплати праці п. 10 Порядку № 1487 встановлює тільки **для держслужбовців.**

Отже, виходить, що конкретний розмір доплати визначається керівником **залежно від фактичної чисельності** військовозобов'язаних, призовників та резервістів та, на наш погляд, не має змінюватися протягом усього періоду, коли у працівника є право на доплату (крім держслужбовців, де є умова про встановлення доплати в межах економії фонду оплати праці).

Визначені керівником критерії, на наш погляд, доречно прописати в локальному документі, затвердженому у вашій установі, та керуватися ними під час визначення конкретного розміру доплати. **Б**

 Лікарняні

МІСЯЦЬ НЕ ВІДПРАЦЬОВАНО З ПОВАЖНИХ ПРИЧИН, АЛЕ В НЬОМУ НАРАХОВАНО ПРЕМІЮ: ЧИ ВКЛЮЧАТИ ДО РОЗРАХУНКУ ЛІКАРНЯНИХ?

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Тимчасова непрацездатність застрахованої особи настала в серпні 2023 року. Працівник у розрахунковому періоді (серпень 2022 року – липень 2023 року) хворів:

- варіант 1 — з 01.12.2022 по 31.12.2022;
- варіант 2 — з 01.12.2022 по 30.12.2022 (працівник став до роботи у вихідний згідно з графіком роботи установи день (31 грудня) і заробітку за цей день не має).

Однак у цьому місяці йому нараховано премію за результатами роботи за рік. Чи включати до розрахунку лікарняних грудень 2022 року та нараховану в ньому річну премію?

ВАРІАНТ 1:

МІСЯЦЬ ПОВНІСТЮ НЕ ВІДПРАЦЬОВАНО З ПОВАЖНИХ ПРИЧИН

Ні, грудень 2022 року не потрібно брати до розрахункового періоду, тобто слід відняти 31 к. дн. Також всю суму річної премії не включають до розрахунку лікарняних. Далі — докладніше.

Розрахунковий період Розрахунковим періодом, за який обчислюється середня зарплата (дохід, грошове забезпечення), в загальному випадку є **12 календарних місяців**, що передують місяцю настання страхового випадку (п. 25 Порядку № 1266).

Якщо застрахована особа перебувала в трудових відносинах **менше 12 календарних місяців** за останнім основним місцем роботи, розрахунковий період визначають за **фактично відпрацьовані календарні місяці** (з першого до першого числа) (п. 26 Порядку № 1266).

ДО ВІДОМА. З 1 січня 2023 року вже немає норми абз. 2 п. 3 Порядку № 1266, яка передбачала таке: «Місяці розрахункового періоду (з першого до першого числа), в яких застрахована особа не працювала з поважних причин, виключаються з розрахункового періоду». Але ПФУ в листах від 07.03.2023 № 2800-030401-8/11684 (див. газету «Зарплата та кадрова справа», № 6/2023, с. 15) та від 10.03.2023 № 2800-030401-8/12272 (див. с. 32) вказує на те, що:

- зміни, внесені до цього пункту, **не вплинули** на загальний принцип визначення розрахункового періоду;
- головною метою таких змін було узгодження змісту п. 3 Порядку № 1266 із нормами чинного законодавства.

Середньоденна зарплата Для розрахунку середньоденної зарплати варто скористатися формулою²:

$$СЗ = ЗП_{рп} : КД_{рп}$$

де $ЗП_{рп}$ — зарплатні виплати, нараховані працівнику в розрахунковому періоді, з яких сплачено ЄСВ³;

$КД_{рп}$ — кількість календарних днів у розрахунковому періоді без урахування днів, не відпрацьованих з поважних причин (наведені в п. 3 Порядку № 1266).

Залежно від страхового стажу працівника відсотки середньої зарплати для оплати листка непрацездатності будуть різними (див. табл. 6 в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 3/2023, с. 20). Цей відсоток впливає на розмір денної випла-

ти, за яким і оплачують дні непрацездатності (п. 2 Порядку № 1266).

Як розрахувати календарні дні?

До розрахункового періоду не входять дні, не відпрацьовані з поважних причин. Відповідно до п. 3 Порядку № 1266 поважними причинами є:

- тимчасова непрацездатність;
- відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами;
- відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та шестирічного віку за медичним висновком;
- відпустка без збереження зарплати;
- призупинення дії трудового договору у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України;
- період, протягом якого працівник проходив строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або проходив військову службу за контрактом, зокрема шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення, і за ним **роботодавець не зберігав середній заробіток за такий період**.

Тож якщо в розрахунковому періоді уже була, наприклад, тимчасова непрацездатність, то календарні дні цієї хвороби і, відповідно, допомога у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності **виключаються із розрахунку**. Якщо **хвороба тривала повний місяць** (з першого до першого числа), то цей місяць необхідно **виключити** з розрахунку — на цьому наголошує ПФУ в листі від 10.03.2023 № 2800-030401-8/12272 (див. с. 32).

Отже, у випадку читача **грудень 2022 року має виключатися із розрахункового періоду**, оскільки в цьому місяці застрахована особа з **1 по 31 грудня 2022 року була тимчасово непрацездатна**. Тобто виключаємо 31 к. дн. У зв'язку з цим **премію, нараховану в грудні 2022 року, попри те, що з неї сплачено ЄСВ, до розрахунку середньої зарплати не беремо**. Хоча в Порядку № 1266 наразі немає підстав для цього, ПФУ в листі від 10.03.2023 № 2800-030401-8/12272 (див. с. 32) **рекомендує діяти саме так**.

1

Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затверджений постановою КМУ від 26.09.2001 № 1266.

2

Більше подробиць про розрахунок лікарняних читайте в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 26/2018, с. 4.

3

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

4
Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця, затверджений постановою КМУ від 26.06.2015 № 440.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Ці норми стосуються не лише розрахунку середньої зарплати для нарахування допомоги, яку фінансує ПФУ. Це справедливо і для **оплати перших 5 днів тимчасової непрацездатності за кошти роботодавця**. Річ у тім, що згідно з п. 6 Порядку № 440⁴ обчислення середньої заробітної плати і для нарахування оплати за перші 5 днів хвороби здійснюється відповідно до Порядку № 1266.

Як діяти? Якщо всі дні місяця не були відпрацьовані з поважних причин, то його потрібно **повністю виключити** із розрахункового періоду під час розрахунку лікарняних. На цьому наголошують фахівці ПФУ в листі від 10.03.2023 № 2800-030401-8/12272 (див. с. 32). Як це зробити, розглянемо на прикладі.

Приклад 1. Тимчасова непрацездатність застрахованої особи тривала з 14 по 21 серпня 2023 року. Оклад працівника в розрахунковому періоді з 01.08.2022 по 31.07.2023 становить 7507,50 грн за місяць. Окрім того, в грудні 2022 року працівнику нарахували премію за результати роботи за рік в розмірі 3000,00 грн. Загальний страховий стаж — 11 років, тобто середньоденну зарплату для роз-

рахунку лікарняних потрібно взяти в розмірі 100%. Протягом розрахункового періоду (серпень 2022 року – липень 2023 року) працівник:

- хворів з 10.10.2022 по 18.10.2022;
- хворів з 01.12.2022 по 31.12.2022;
- перебував у відпустці без збереження зарплати з 15.03.2023 по 31.03.2023.

1. Визначаємо кількість календарних днів, які включають до розрахунку середньої зарплати (див. табл. 1 нижче).

По-перше, тимчасова непрацездатність належить до переліку поважних причин, передбачених п. 3 Порядку № 1266, тож календарні дні перебування на лікарняному в жовтні 2022 року (9 к. дн.) з розрахункового періоду **виключаємо**.

По-друге, в грудні 2022 року працівник з поважних причин не відпрацював жодного дня, адже з 01.01.2022 по 31.12.2022 хворів. У зв'язку з цим грудень **повністю виключається з розрахунку**. Оскільки в цей місяць працівнику нараховано зарплатну виплату, яка є базою ЄСВ (річна премія), то її **не включаємо до розрахунку середньої зарплати**.

По-третє, календарні дні перебування у відпустці без збереження зарплати в березні є не відпрацьованими з поважних причин, тож вони також **виключаються** з розрахунку.

Таблиця 1. Розподіл заробітної плати за місяцями розрахункового періоду (приклад 1)

Місяці розрахункового періоду	Кількість календарних днів, що беруться до розрахунку лікарняних	Заробітна плата, що включається до розрахунку лікарняних, грн
Серпень 2022 року	31	7507,50
Вересень 2022 року	30	7507,50
Жовтень 2022 року	22 (решту днів не відпрацьовано з поважних причин)	7507,50 : 21 р. дн. × 14 р. дн. = 5005,00 грн
Листопад 2022 року	30	7507,50
Грудень 2022 року	0 (не відпрацьовано з поважних причин)	—
Січень 2023 року	31	7507,50
Лютий 2023 року	28	7507,50
Березень 2023 року	14 (решту днів не відпрацьовано з поважних причин)	7507,50 : 23 р. дн. × 10 р. дн. = 3264,13
Квітень 2023 року	30	7507,50
Травень 2023 року	31	7507,50
Червень 2023 року	30	7507,50
Липень 2023 року	31	7507,50
Усього	308	75836,63

2. Середньоденна заробітна плата складає:
75836,63 грн : 308 к. дн. = 246,22 грн.

3. Денна виплата:

246,22 грн × 100 % = 246,22 грн.

4. Оплата днів тимчасової непрацездатності за період з 14 по 21 серпня 2023 року складає:
246,22 грн × 8 к. дн. хвороби = 1969,76 грн.

ДО ВІДОМА. Якщо в місяці розрахункового періоду застрахована особа від-

працювала хоча б один день і отримала за нього будь-яку зарплатну виплату (є базою ЄСВ), то всі нараховані виплати, зокрема й виплати разового характеру (наприклад, премії), нараховані та виплачені в цьому місяці, включаються в розрахунок при обчисленні середньої заробітної плати **в повному обсязі**.

ВАРІАНТ 2:

МІСЯЦЬ ЧАСТКОВО НЕ ВІДПРАЦЬОВАНО З ПОВАЖНИХ ПРИЧИН

Як бути, якщо у працівника є цілий місяць хвороби, але стати до роботи йому потрібно у вихідний день, або між днями хвороби «затесався» вихідний день згідно з графіком роботи? Зарплату за нього така особа не отримала, проте і під ознаки місяця, повністю не відпрацьованого з поважних причин, він нібито не підпадає. Раніше фахівці ФСС у листі від 08.10.2019 № 1993-11-1 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 9/2020, с. 22) вважали, що в такому разі слід застосовувати норму абз. 2 п. 3 Порядку № 1266 та виключати всі календарні дні місяця. **Але!** Наразі цю норму **скасовано**. Тож ПФУ в листах від 07.03.2023 № 2800-030401-8/11684 (див. газету «Зарплата та кадрова справа», № 6/2023, с. 15) та від 21.03.2023 № 10344-8077/У-03/8-2800/23 (див. с. 31) транслює **іншу думку**.

ВАЖЛИВО! Якщо в місяці працівник фактично не працював і йому було нараховано зарплатні виплати (які є базою для ЄСВ), наприклад, премію, але **поважні причини тривали не всі календарні дні місяця**, то такі зарплатні нарахування **включаємо** до розрахунку середньої зарплати. Також до розрахунку включаємо **дні**, на які НЕ припали поважні причини.

Аргументувати це можна так. Згідно з п. 32 Порядку № 1266 середня зарплата для розрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності обчислюється на підставі відомостей, що включаються **до звіту про суми нарахованої зарплати**. Тобто при обрахунку

лікарняних потрібно орієнтуватися на додаток 1 Податкового розрахунку. Якщо в місяці, коли працівник мав би вийти на роботу у вихідний день, є премія в додатку 1, то є підстави включати такий місяць до розрахунку.

Приклад 2. За основу візьмемо приклад 1, але припустімо, що працівник хворів з 1 по 30 грудня 2022 року.

Грудень 2022 року не виключається із розрахункового періоду, оскільки в цьому місяці застрахована особа була **тимчасово непрацездатна лише частину місяця**, а саме з 1 по 30 грудня 2022 року. Тобто **виключаємо лише 30 к. дн.** із 31 к. дн. у грудні. Тож у розрахунковий період (травень 2022 року – квітень 2023 року) грудень 2022 року включається в кількості 1 к. дн. (31.12.2022), а зарплата, нарахована в грудні 2022 року, включається в розрахунок в повному обсязі. Тобто **в розрахунку середньої зарплати залишається 1 к. дн. грудня та вся сума нарахованої премії** (3000,00 грн).

1. Кількість календарних днів, які включають до розрахунку середньоденної зарплати, наведено в табл. 2 на с. 31.

2. Середньоденна заробітна плата складає:
78836,63 грн : 309 к. дн. = 255,13 грн.

3. Денна виплата:

255,13 грн × 100 % = 255,13 грн.

4. Оплата днів тимчасової непрацездатності за період з 14 по 21 серпня 2023 року складає:

255,13 грн × 8 к. дн. хвороби = 2041,04 грн.

Таблиця 2. Розподіл заробітної плати за місяцями розрахункового періоду (приклад 2)

Місяці розрахункового періоду	Кількість календарних днів, що беруться до розрахунку лікарняних	Заробітна плата, що включається до розрахунку лікарняних, грн
Серпень 2022 року	31	7507,50
Вересень 2022 року	30	7507,50
Жовтень 2022 року	22 (решту днів не відпрацьовано з поважних причин)	$7507,50 : 21 \text{ р. дн.} \times 14 \text{ р. дн.} = 5005,00 \text{ грн}$
Листопад 2022 року	30	7507,50
Грудень 2022 року	1 (31.12.2022 р., а решту днів не відпрацьовано з поважних причин)	3000,00 (премія в повному розмірі включається в місяці нарахування)
Січень 2023 року	31	7507,50
Лютий 2023 року	28	7507,50
Березень 2023 року	14 (решту днів не відпрацьовано з поважних причин)	$7507,50 : 23 \text{ р. дн.} \times 10 \text{ р. дн.} = 3264,13$
Квітень 2023 року	30	7507,50
Травень 2023 року	31	7507,50
Червень 2023 року	30	7507,50
Липень 2023 року	31	7507,50
Усього	309	78836,63

ДОКУМЕНТИ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Щодо визначення розміру допомоги по тимчасовій непрацездатності

Лист від 21.03.2023 № 10344-8077/У-03/8-2800/23

Розглянувши в межах компетенції <...> звернення про обчислення середньої заробітної плати, Пенсійний фонд України повідомляє.

Згідно із частиною першою статті 3 Закону України від 23.09.99 № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон) соціальне страхування здійснюється за принципами законодавчого визначення умов і порядку здійснення соціального страхування.

Відповідно до частини другої статті 25 Закону порядок обчислення середньої заробітної плати для надання допомоги по тимчасовій непрацездатності, по вагітності та пологах визначається Кабінетом Міністрів України.

Починаючи з 01.01.2023 для обчислення середньої заробітної плати для надання допомоги по тимчасовій непрацездатності, по вагітності та пологах за страховими випадками, які розпочалися з 01.01.2023, застосовується нова редакція Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 № 1266 (далі — Порядок), із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 02.12.2022 № 1350 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо забезпечення реалізації окремих функцій Пенсійного фонду України та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».

Так, пунктом 3 Порядку визначено, що середньоденна заробітна плата обчислюється шляхом ділення нарахованої

за розрахунковий період (12 календарних місяців) заробітної плати, на яку нарахований єдиний внесок, на кількість календарних днів зайнятості (період перебування у трудових відносинах) у розрахунковому періоді без урахування календарних днів, не відпрацьованих з поважних причин, — тимчасова непрацездатність, відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та шестирічного віку за медичним висновком, відпустка без збереження заробітної плати, призупинення дії трудового договору у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України (далі — поважні причини).

Водночас пунктом 4 Порядку передбачено, що середньоденна заробітна плата не може перевищувати максимальну величину бази нарахування єдиного внеску з розрахунку на один календарний день, яка обчислюється шляхом ділення встановленого її розміру в останньому місяці розрахункового періоду на середньомісячну кількість календарних днів (30,44).

З урахуванням наведеного у прикладі, зазначений у зверненні місяць жовтень 2022 року не виключається із розрахункового періоду, оскільки в цьому місяці застрахована особа перебувала у відпустці без збереження заробітної плати лише частину місяця, а саме з 03 по 14 жовтня 2022 року та з 17 по 31 жовтня 2022 року, тому в розрахунковий період місяць жовтень 2022 року включається в кількості чотирьох календарних днів (1, 2, 15 та 16 жовтня 2022 року), а заробітна плата, нарахована в жовтні 2022 року, включається у розрахунок в повному обсязі.

Слід зауважити, що відповідно до норми пункту 4 Порядку середньоденна заробітна плата для визначення розміру допомоги по тимчасовій непрацездатності за страховими випадками, які настали у 2023 році, не може перевищувати

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Щодо застосування норм Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням

Лист від 10.03.2023 № 2800-030401-8/12272

Розглянувши в межах компетенції <...> запит <...> про застосування норм Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 № 1266 (далі — Порядок), Пенсійний фонд України повідомляє.

Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація — це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Визначальним для публічної інформації є те, щоб вона є заздалегідь готовим, зафіксованим продуктом, отриманим або створеним суб'єктом владних повноважень у процесі виконання своїх обов'язків. Розпорядник може надати ту інформацію, яка вже існує і заздалегідь зафіксована на будь-яких носіях.

Оскільки <...> інформаційний запит за змістом не відповідає вимогам Закону України «Про доступ до публічної інформації», його розглянуто згідно із Законом України «Про звернення громадян» в межах компетенції Пенсійного фонду України.

Відповідно до частини другої статті 25 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон) Порядок обчислення середньої заробітної плати для надання допомоги по тимчасовій непрацездатності, по вагітності та пологах визначається Кабінетом Міністрів України.

Починаючи з 01.01.2023 для обчислення середньої заробітної плати для надання допомоги по тимчасовій непрацездатності, по вагітності та пологах за страховими випадками, які розпочалися з 01.01.2023, застосовується нова редакція Порядку із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 02.12.2022 № 1350 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо забезпечення реалізації окремих функцій Пенсійного фонду України та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».

Так, пункт 3 Порядку було викладено в новій редакції, а саме:

максимальну величину бази нарахування єдиного внеску з розрахунку на один календарний день, тобто 3301,58 гривні.

Начальник управління страхових виплат та соціальних послуг Світлана ЗАРУБІНА

«Середньоденна заробітна плата (дохід, грошове забезпечення) обчислюється шляхом ділення нарахованої за розрахунковий період (12 календарних місяців) заробітної плати (доходу, грошового забезпечення), на яку нарахований єдиний внесок та/або страхові внески на відповідні види загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі — страхові внески), на кількість календарних днів зайнятості (відповідно до видів страхування — період перебування у трудових відносинах, виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами, проходження служби, провадження підприємницької або іншої діяльності, пов'язаної з отриманням доходу безпосередньо від такої діяльності) у розрахунковому періоді без урахування календарних днів, не відпрацьованих з поважних причин, — тимчасова непрацездатність, відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та шестирічного віку за медичним висновком, відпустка без збереження заробітної плати, призупинення дії трудового договору у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України (далі — поважні причини). В такому ж порядку обчислюється середньоденна сума заробітної плати (доходу) застрахованої особи, яка є працівником або гіг-спеціалістом резидента Дія Сіті, з якої фактично сплачено страхові внески».

Отже, зміни, внесені до пункту 3 Порядку, не вплинули на загальний принцип визначення розрахункового періоду, а головною метою таких змін було приведення змісту пункту 3 Порядку до норм чинного законодавства.

З урахуванням наведеного у прикладі, зазначеному у зверненні, місяць грудень 2022 року повинен виключатися із розрахункового періоду, оскільки в цьому місяці застрахована особа з 01 по 31 грудня 2022 року була тимчасово непрацездатна (відповідно до пункту 3 Порядку календарні дні тимчасової непрацездатності віднесено до поважних причин і вони виключаються із розрахункового періоду), а тому підстав включення заробітної плати, нарахованої в грудні 2022 року, у розрахунок середньоденної заробітної плати немає.

Відповідно до частини першої статті 23 Закону України «Про доступ до публічної інформації» рішення, дії чи бездіяльність розпорядників інформації можуть бути оскаржені до керівника Фонду, вищого органу або суду.

Начальник управління страхових виплат та соціальних послуг Світлана ЗАРУБІНА **Б**